5/2020

report

Profíci na **zvládání infekcí**

Zdravotníci z OBO Těchonín pomáhají zavedenými postupy kolegům v civilním sektoru zvládat boj proti nákaze COVID-19

str. 12

A fakta

74. mechanizovaný prapor „Plukovníka Bohuslava Malečka“ Bučovice vznikl 1. října 2008, přeměnou ze 155. záchranného praporu. Stejně jako ostatní útvary brigády má plnit úkoly v její sestavě, ale může působit i samostatně. Do roku 2020 se jednalo o lehký motorizovaný útvar, který se vyznačoval vysokým stupněm pohotovosti a pohyblivosti, byl schopen rychlých přesunů na delší vzdálenosti, navíc měl částečnou schopnost přepravy vzduchem. Jako jediný útvar brigády taktéž disponoval prostředky k vybudování humanitární základny, a mohl tak plnit i další nevojenské a humanitární úkoly, především na území České republiky. Útvar je na rozdíl od ostatních jednotek „sedmičky“ vybaven průzkumnými verzemi kolových obrněných transportérů Pandur II a lehkými víceúčelovými vozidly Iveco. V současnosti je transformován na mechanizovaný prapor těžkého typu a má být jako první vyzbrojen novými bojovými vozidly pěchoty.

Bučovičtí vojáci chrání hranice, ale pomáhají i při šití roušek

Střeží hraniční přechody

Příslušníci 74. mechanizovaného praporu z Bučovic se podílí na ochraně hraničních přechodů. Prapor se vyznačuje vysokou pohyblivostí i schopností rychlých přesunů. Byl předurčen mimo jiné právě k nasazení při posílení ochrany státní hranice, což vyžaduje současná situace v boji se šířením koronavirové nákazy.

74. mechanizovaný prapor posílil Policii České republiky při plnění úkolů na česko-rakouské státní hranici. V pondělí 16. března 2020 vojáci kolem poledne vyrazili do Jihomoravského kraje. Celkem prapor vyslal 167 vojáků. Jejich stanoviště jsou v Břeclavi, Hodoníně a ve Znojmě, kde jsou ubytováni a odtud vyjíždí ke hraničním přechodům, jako je např. Hodonín, Sudoměřice, Valtice, Mikulov, Lanžhot, Hatě a další. Mají dvanáctihodinové směny s příslušníky Policie ČR, kde společně pomáhají kontrolovat osoby ve vozidlech, zda mají povolení vjezdu přes hranice. Na některých stanovištích jsou zavedeny i mobilní hlídky, které zabezpečují turistické přechody. Vojáci jsou vybaveni ochrannými pomůckami, jako jsou respirační roušky, brýle a rukavice. Mezi policií a vojáky panuje dobrá spolupráce, kterou obě strany hodnotí velice pozitivně. Nejde zde jen o splnění povinnosti a rozkazu, snad každý má v sobě svou vnitřní motivaci – starost o děti, rodiče nebo prarodiče a ponejvíc obecně o stát a naši společnost.

Denně stovky kamionů

Lanžhotský přechod je celodenně značně vytížený. Tranzitně zde přejíždí dodávky a kamiony. Ty samozřejmě mají povolení, což kontrolují policisté, vojáci jim sekundují a starají se i o plynulost dopravy. Je třeba pomoci tam, kde je právě zapotřebí, a to vojáci Armády České republiky plní s profesionalitou a odhodláním. Potvrzuje to i desátník Petr Kiška z Bučovic, který slouží dvanáctihodinové směny na hranici. Stejně jako další vojáci, nejen z Bučovic.

„My zde bráníme v nelegálním přechodu osob přes hranice. Tím snižujeme, nebo minimalizujeme riziko epidemie. Policie si vše řídí, my je doplňujeme a pomáháme si. Jsme jeden tým. Co se týče domácího zázemí, zvládáme to dobře. Manželka je těhotná, je doma. Snažíme se co nejvíc minimalizovat nákupy, chození do obchodu. Zkrátka vše s rozumem. Občas si i upečeme pečivo, tím snížíme potřebu

docházet do obchodů. Snažíme se předejít šíření koronaviru tím, že nevycházíme zbytečně ven," uvedl desátník Petr Kiška. „Manželce doma pomáhám v šití roušek. Nejdřív jsem je šil já, teď ona. Dodáváme je do domova důchodců, ale i manželčiným kolegyním do práce, protože pracuje ve zdravotnictví. Šijeme jim roušky, ať jich mají dostatek na střídání," dodal desátník Kiška.

Šije celá sedmička

Roušky šije i celá sedmá mechanizovaná brigáda. Vojáci pomáhají doma, ale i jinde, dle svých možností. Ti vojáci z Bučovic, kteří právě nestřeží státní hranici, se připravují pomocí samostudia, ale také si zlepšují fyzickou kondici. V desetidenních cyklech střídají své kolegy, a aby bylo zaručeno, že nepřijdou do služby nakaženi koronavirem, jsou v takzvané desetidenní řízené karanténě. Velení brigády je samozřejmě připraveno pružně reagovat na vzniklé situace a na požadavky, které vyplynou z aktuální situace.

Text: Michal Voska,

foto: autor a archiv příslušníků 74. mpr

obsah

Varování v přímém přenosu 2
S proděkankou královéhradecké Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany a viroložkou Vandou Boštíkovou jsme hovořili nejen o současné pandemii

Společně to zvládneme 7
Ústřední vojenská nemocnice je od samého počátku v první linii boje s koronavirem SARS-CoV-2

Nejen služba na hranicích 10
Pro bechyňské ženisty se stal denním chlebem boj s nepřítelem zvaným koronavirus

Profíci na zvládání infekcí 12
Zdravotníci z OBO Těchonín pomáhají zavedenými postupy kolegům v civilním sektoru zvládat boj proti nákaze COVID-19

Na frontě proti koronaviru 16
Ústav ochrany proti zbraním hromadného ničení brněnské Univerzity obrany se podílel na vývoji nových filtrů FFP3

Fungují sedm dní v týdnu 24 hodin 18
Armádní logistici se od zavedení nouzového stavu téměř nezastavili

Chytrá karanténa 22
Význam opatření a jeho dopad na epidemii onemocnění COVID-19

Záložníci pod lupou 24
Představujeme příslušníky aktivní zálohy a jejich profese

Odhodlání nezastavil ani koronavirus 26
Martina Panáčková byla úspěšná v civilním životě, přesto se rozhodla pro vojenskou dráhu

Program SALIS 28
Alianční program vysokokapacitních letounů využívá i ČR

Nejen 5G sítě 30
Rozvoj nových technologií bude spojen nejen s nemalým přínosem, ale i s jistými riziky

PODTEO – kolová platforma pro radioteodolit RT20A 32
Technika a výzbroj

CMV-22B Osprey přichází 36
Technika a výzbroj

Rychlá manipulace 38
Na pardubickém letišti urychluje vykládku nákladních letounů profesionální paletový systém

Roboti z Ameriky v akci 39
Devět specialistů z CBRN EOD týmu se zdokonalovalo v obsluze detekčních přístrojů a robotických prostředků

Les a rodina 40
Vojenské lesy a statky připravily pro děti výtvarnou soutěž on-line

Našly si své místo 42
Letouny CASA C-295M již deset let ve službách Vzdušných sil Armády České republiky

Rukávové znaky 44
Manuál vojenského profesionála

Místo brigády jen oddíl 46
Od závěrečných dnů druhé světové války uplynulo 75 let, do tohoto posledního dějství bojů se zapojili i českoslovenští vojáci

S proděkankou královéhradecké Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany a viroložkou Vandou Boštíkovou jsme hovořili nejen o současné pandemii

Varování v přímém přenosu

Jednou z odbornic na virovou problematiku je proděkanka královéhradecké Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany a viroložka profesorka Vanda Boštíková. Prakticky celý svůj profesní život se touto problematikou zabývá. A to nejen v České republice, ale i v USA a v Latinské Americe. Právě ji jsme požádali o následující rozhovor.

Premiér Babiš zmínil, že se angažoval v uvolnění dvou vojenských odborníků do krizového štábu profesora Prymuly. Svědčí to o tom, že se resort obrany této problematice dlouhodobě věnuje a má i velice kvalifikované specialisty na tuto oblast?

Určitě. Katedra epidemiologie Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové Univerzity obrany v Brně zabezpečuje a provádí výuku obecné a speciální epidemiologie, infekčního lékařství, cestovní a preventivní medicíny, stejně jako výuku vojenské epidemiologie, problematiku ochrany živé síly před biologickým napadením. Mimo jiné zde také připravujeme a realizujeme kurzy k problematice bioterorismu, ochraně živé síly před a po napadení biologickými agens, cestovní medicíny, tropického lékařství, prevence infekčních onemocnění a komplexní přípravy příslušníků AČR do zahraničních misí. Katedra také zajišťuje a provádí odborné stáže a specializační přípravu pracovníků hygienické a epidemiologické služby AČR. V armádě je vedoucím pracovištěm ve specializační přípravě v oboru hygiena a epidemiologie a lékařská mikrobiologie. Začlenění dvou vedoucích pracovníků katedry epidemiologie do Ústředního krizového štábu je oceněním odborných kvalit našeho pracoviště, které se této problematice dlouhodobě věnuje.

Říká se, že pandemii takového rozsahu nikdo nečekal. Bylo tomu skutečně tak, ani vy jako odborníci jste něco podobného nepředpokládali?

Mnohokrát jsem na sympoziích slyšela, že sice nevíme, kdy ani kde, a které biologické agens nám přinesou velký problém, ale že to jednou přijde. Doktor Tom Frieden, bývalý ředitel Středisek pro kontrolu a prevenci nemocí (CDC, Atlanta, USA), obvykle končil slovy: „Na

sto procent víme, že tato situace nastane." A nyní jsme se svým způsobem stali účastníky přímého přenosu.

Myslíte si, že tato epidemie posílí pozici vás odborníků, že vám bude v budoucnu více naslouchán?

V první řadě si myslím, že až se situace vyřeší, uklidní, odezní, dojde na shrnutí a postupné vyhodnocení realizovaných řešení dané situace jak na národních, tak nadnárodních úrovních. Pandemické plány jednotlivých zemí budou jistě předmětem otázek, respektive snahy o zahrnutí zkušeností vyplývajících ze současné pandemie COVID-19 vyvolané virem SARS-CoV-2. Nejsme zdaleka na konci tunelu, ale už teď je vidět, jak se zapojují a pomáhají technologie 21. století například při trasování kontaktů. Nicméně už v této chvíli je více než zřejmé, že se v souvislosti s pandemií, jejím počátkem, rozhořením a způsoby likvidace a jejími dopady objevuje obrovské množství dalších otázek, které nezasahují jen do oborů medicínských a biomedicínských, ale i do oborů humanitních a v neposlední řadě do otázek ekonomických a politických. Fakt, že byly zasaženy všechny obydlené kontinenty, bude jistě zohledněn i v razanci budoucích řešení.

Objevily se informace, že za rozšířením COVID-19 by mohl být člověk. Je to úmyslně šířená dezinformace, anebo by na tom skutečně mohlo něco být?

Podobné hypotézy se objevují poměrně často; ať už v souvislosti se SARS, infekčním onemocněním COVID-19, nebo masivním rozšířením eboly v západní Africe před pár lety. Obvykle jsou to úvahy o působení podmíněném člověkem, úniku nebezpečného patogenu nejlépe z vojenských laboratoří některé světové velmoci, spekulace o snaze něco ovládnout a podobně. Svým způsobem nejde o nic nového, z lidské podstaty vyplývá touha po pochopení neznámých jevů. Pokud ovšem v dané chvíli nemáme prostředky, metody, ověřená fakta, velmi často nastupují iracionální spekulace. Ostatně v množství různých legend, bájí pracujících s nadpřirozenými jevy a bytostmi, můžeme podobné procesy velmi dobře vysledovat.

Takže platí, že vir se rozšířil z Číny?

Podle všech dostupných informací ano. Čína patří k zemím s největším počtem obyvatel. Ti navíc mnohdy žijí v těsném kontaktu s domácím zvířectvem. Čínská stravovací kultura bohužel tradičně vychází z přesvědčení, že domácí živá porážka zvířat podmiňuje vyšší obsah výživných látek v mase. Zemi obývá velké množství netopýrů, kteří jsou oblíbenou pochoutkou. Vloni vyšla studie upozorňující na fakt, že na venkově existují lokality, kde žijí kolonie netopýrů s patogenním virovým potenciálem, nebezpečným člověku, a to v doletových vzdálenostech od vesnic, farem, měst.

Jakým způsobem mohlo dojít k přenosu viru na člověka?

Těch možností je více. Nejrizikovější je asi konzumace netopýřího masa. Další prokázaná cesta přenosu je netopýřím trusem. Obrovským problémem jsou tradiční čínská tržiště, kde jsou zvířata, pro nás mnohdy velmi exotická, vystavena v klecích, těsně vedle sebe, ale i na sobě. A pokud máte v takovém prostředí infikované zvíře v kleci, navíc množství lidí pohybující se v blízkosti plus virus přenášený vzduchem, tak asi nemusím dále pokračovat. V současnosti jsme přímými účastníky přenosu z člověka na člověka. Jedná se, jak už jsem naznačila, o kapénkovou infekci, přenášenou vzduchem. Kapénky se uvolňují z dýchacích cest při kašli, kýchání, ale i během pouhého vydechování.

Proč stojí opakovaně za šířením virové epidemie právě netopýři?

Z mnoha důvodů vyplývajících z jejich způsobu života, druhové rozmanitosti, šíře jejich výskytu, přizpůsobení se letu atd. Coby jediný zástupce létajících savců je netopýr v tropických oblastech takřka ideálním rezervoárem virů, ale i dalších biologických agens. Nahrává tomu mimo jiné i délka jeho života (některé druhy se dožívají až 40 let) a v podstatě nulový seznam predátorů.

Když ale mají v sobě tak bohatý rezervoár virů, jak to, že jim to nevadí, že nevymírají?

Nic skutečně nenasvědčuje tomu, že by tato zvířata byla oslabená, měla méně energie, létala pomaleji nebo na kratší vzdálenosti. Víme, že netopýři vykazují skutečně unikátní imunologické a biologické vlastnosti. Naše poznatky z této oblasti jsou stále dosti omezené, nicméně i v souvislosti s dosud největší epidemií eboly v západní Africe (2014–2015) se tento výzkum stal předmětem soustředěnějšího zájmu. Předpokládá se, že zmiňovanou epidemii spustilo poranění domorodého chlapce ve vesnici v Guinei. Dítě si hrálo s infikovaným kaloněm a k přenosu velmi pravděpodobně došlo kousnutím či škrábnutím zvířetem. Epidemie eboly pak zasáhla více než třicet tisíc osob, z nichž třetina onemocnění podlehla. Kaloň, stejně jako netopýr, patří mezi letouny. Zmiňují se i další důvody, proč viry netopýry neomezují. Diskutuje se vliv jejich letových schopností v souvislosti s neobvykle zvýšenou

rychlostí metabolismu. Oproti klidovému období až šestnáctkrát. Zároveň se v průběhu letu zvyšuje i tělesná teplota zvířete, ta se pohybuje v závislosti na druhu netopýra mezi 38 °C až 41 °C. Netopýři tak létají v jakési permanentní horečce. Ta podobně jako naše horečka funguje coby obranný mechanismus proti patogenům, vysoké teploty je zabíjejí. V důsledku těchto dějů se pravděpodobně zamezí masivnímu množení virů. Netopýři tak nevykazují žádné známky nákazy, ale patogen se z nich může šířit do jiných hostitelů.

Přenosy virů ze zvířat na lidi asi nejsou ničím novým pod sluncem…

To určitě ne. K tomu docházelo v minulosti a bude docházet i v budoucnosti. Příkladem jsou například hantavirová onemocnění (přenašečem jsou hlodavci), máme tu ony tak nebezpečné virové hemoragické horečky, kam patří již zmíněná ebola. A je tu celá velká skupina virových onemocnění přenášených komáry, které označujeme jako tropické invazivní druhy. Ty nám pomalu, ale jistě osidlují i evropský kontinent. Vzpomeňme si například na nedávné zprávy z tisku a palcové titulky o viru Zika. Obdobně „děsil" svého času svět virus západonilské horečky a kdo z nás výrazněji cestuje do exotičtějších krajin, tak má pravděpodobně zkušenost s očkováním proti žluté zimnici. Ale nemusíme se ani příliš vzdalovat z domova, léto v české přírodě představuje riziko klíšťové encefalitidy, případně onemocnění lymskou boreliózou.

Přesto ale jednadvacáté století nezačalo z tohoto pohledu příliš šťastně. COVID-19 není prvním infekčním onemocněním, které přišlo z Číny, před pár lety tady byl SARS a MERS. Znamená to, že jsme se ocitli na počátku historicky nové epochy šíření epidemií v globalizovaném světě?

Vždycky musí být naplněny určité podmínky, které umožní epidemické/pandemické šíření daného biologického agens a tím pádem příslušné infekční choroby v populaci. Myslím si, že po současné zkušenosti bude lidstvo jako takové alespoň po určitou dobu mnohem obezřetnější než dosud. A možná změní v některých zemích i svůj značně bezstarostný náhled na takové „triviální" onemocnění, jako je z většinového pohledu veřejnosti chřipka. V této souvislosti je o to více zarážející, že proti

A fakta

Vanda Boštíková

1988–1992 samostatný vědecký pracovník, oddělení experimentální imunotoxikologie, Ústav experimentální medicíny, ČSAV, Praha
1992–1994 samostatný vědecký pracovník, oddělení experimentální virologie, Ústav hematologie a krevní transfuze, Praha
1994–1996 Postdoctoral Fellowship, Department of Preventive Medicine, University of Iowa College of Medicine, Iowa City, IA, USA
2000–2004 Research Investigator, Department of Pathology and Laboratory, School of Medicine, Emory University School of Medicine, Atlanta, GA, USA
2004–2009 civilní pracovník, mikrobiolog, Národní laboratoř pro výzkum varicella zoster viru CDC, Atlanta, GA, USA
Od roku 2009 akademický pracovník, Fakulta vojenského zdravotnictví, katedra epidemiologie Hradec Králové, Univerzita obrany Brno.V současnosti proděkanka pro vnější vztahy a marketing.

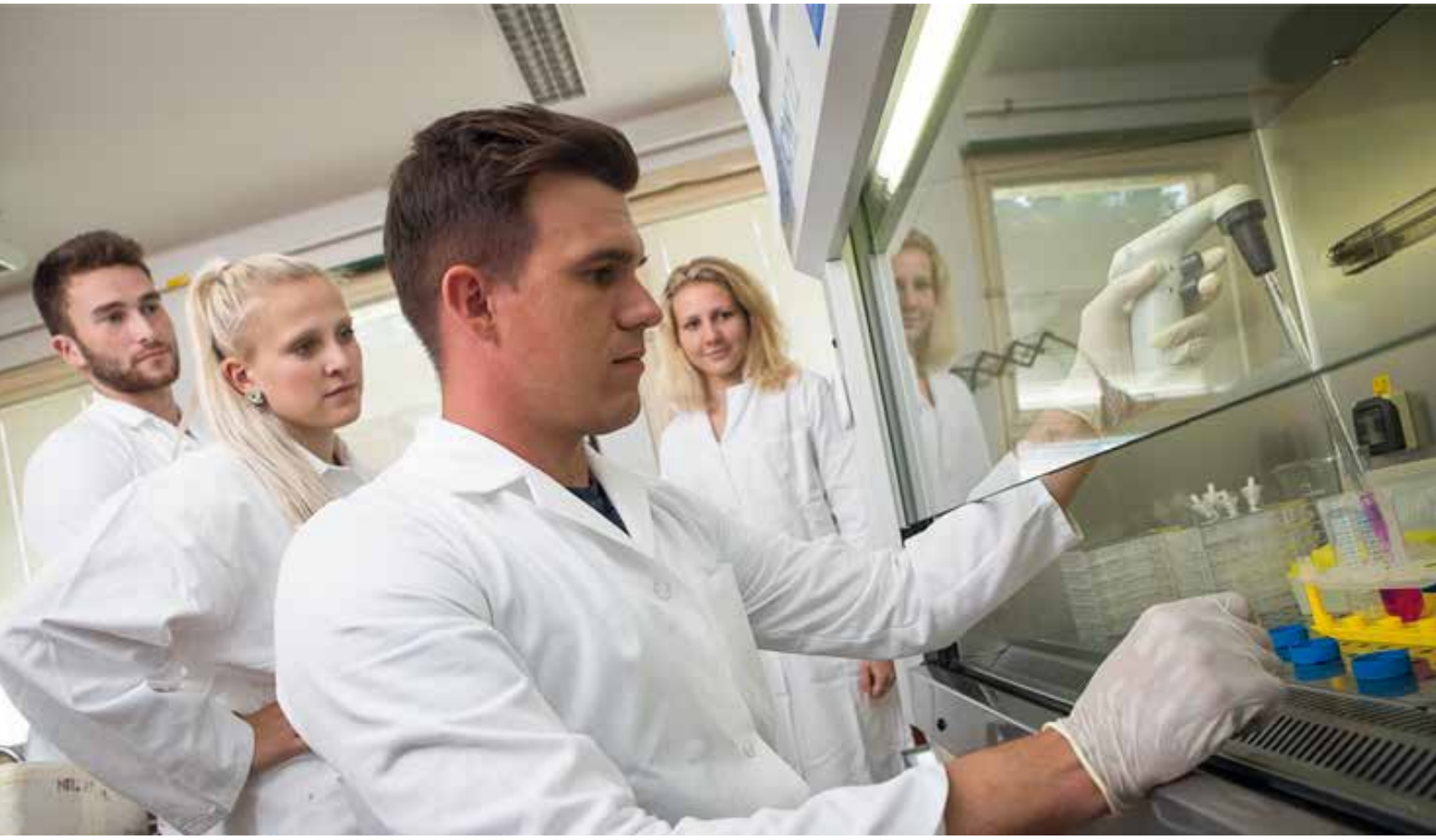

ní máme vakcínu, kterou ne vždy využíváme. Tedy takový preventivní nástroj, po kterém tak všichni voláme nyní v souvislosti s COVID-19. Velký podíl na současné situaci má mimo jiné rozrůstající se civilizace, výstavba obřích měst, která zabírají stále větší prostor. Jen mezi lety 1990 až 2014 se zvýšil počet megaměst, tj. aglomerací s počtem obyvatel vyšším než 10 milionů obyvatel, trojnásobně. Mimo jiné i postupující urbanizací se „prokousáváme" hlouběji a hlouběji do pralesů, odkud jako bychom „vytahovali" tyto viry ven k nám. Lidé se stále více přibližují k divokým zvířatům, se kterými v minulosti příliš do kontaktu nepřišli. Dobýváním divoké přírody se objevují nové rezervoáry virů. Netopýři, obdobně jako jejich větší příbuzní kaloni, dříve nedotčení civilizací, jsou toho příkladem. Dnes už víme, že jsou rezervoáry nejen řady virů s vysoce patogenním účinkem pro člověka. V Africe mohou šířit jak virus ebola, tak Marburg, v Asii zase koronaviry. Některé části západní Afriky nebo oblasti Konga jsou velmi bohaté na uhlí a další minerální nerosty. Soustavnou těžbou těchto surovin často povrchovou skrývkou dochází k postupnému a zároveň soustavnému ničení tropických pralesů o takové rozloze, že to má za následek ovlivnění klimatických podmínek v dané oblasti. Mění se průměrná roční teplota, počty dnů srážek, prudkost a intenzita dešťů. To všechno virům a jejich šíření pravděpodobně také nahrává.

Někteří lidé varovali před příliš rychlou, těžce zvladatelnou globalizací. Cestování na dovolenou tisíce kilometrů se pro miliony lidí stalo naprosto běžnou záležitostí. Myslíte si, že současná pandemie tento proces přibrzdí, že se na tom přece jen něco změní?

Pochybuji, osobně si myslím, že se vše postupně vrátí více méně do výchozí situace před touto pandemií. A to z hlediska běžného života, na který se ptáte. Dovolím si, možná na první pohled ne rovnocenné srovnání. Dlouhodobě jsem pracovala ve Spojených státech a byla jsem tam i v den teroristického útoku na newyorská dvojčata a další cíle. Počáteční šok znamenal naprostý útlum, převážně letecké dopravy, cestování, nejen soukromého, ale i pracovního. Po určitou dobu se veškeré pracovní aktivity, semináře, sympozia konaly výhradně formou videokonferencí nebo telekonferencí. Vynořilo se velké množství úvah, rozhovorů, článků o tom, jak tento útok ovlivní každodenní život Američanů. Nějaký čas tomu tak skutečně bylo, ale v současnosti už skoro žádné ozvěny té doby vidět dle mého názoru nejsou.

Lidé nakažení koronavirem mají různý průběh nemoci. Existují jedinci, kteří to vůbec nezaregistrují, pro jiné to má naopak fatální důsledky. Tuší již vědci, čím to může být způsobené?

Záleží na věku, celkové kondici organismu a dost možná i na pohlaví. Již první publikovaná data z počátku epidemie na čínském území odkazovala na vyšší riziko ve skupině mužů nad šedesát let potýkajících se s problémy diabetu, kardiologickými nebo pulmonálními komplikacemi, vysokým tlakem, narušenou imunitou, alergiemi, astmatem a s obezitou, obzvlášť pak tou morbidní. Čím delší doba uplyne a bude k dispozici více dat, tím jasnější odpovědi na všechny tyto otázky budeme mít.

Lidstvo napříč světem evidentně nebylo připraveno na příchod epidemie takovéhoto rozsahu. Neděsí vás představa, že by některé druhy virů mohli zneužít například teroristé?

Vrátím se ke svému pracovnímu pobytu ve Spojených státech. Takřka okamžitě po již zmíněném útoku se vynořily obavy z možného následného bioteroristickém napadení. V hledáčku byl virus pravých neštovic. Atlantské CDC tehdy bralo tuto eventualitu velmi vážně. Všichni zaměstnanci povinně vyplnili dotazník, jehož otázky zjišťovaly, kdo z nás má zkušenost s laboratorními technikami, které by bylo nutné v takovém případě zavést. Pro danou situaci byl vypracován logistický plán, každý znal svůj úkol a úlohu. Nebezpečí se nepotvrdilo, ale už jen fakt, že jsme na něj byli připraveni, byl odpovědí proti obavám, stresu a strachu z možné situace.

Nemělo by se lidstvo, potažmo Česká republika a její armáda, z epidemie poučit a vytvořit dostatečnou zásobu ochranných prostředků vůči šíření virů?

Zcela jistě bude potřeba vyhodnotit situaci a zaměřit se po odeznění pandemie na tento problém. To, že to problém je a velký,

současnost jednoznačně potvrdila. A nejde jen o samotný nedostatek ochranných pomůcek, zároveň je potřeba, aby lidé věděli, jak tyto pomůcky správně používat. A tohle není o „papírovém“ školení či odklikání e-testu, ale o zažité rutině, kterou je nutné důsledně obnovovat. Opět se vrátím ke svému pracovnímu pobytu v USA. Těmito školeními jsme procházeli opakovaně, každých šest měsíců. A nebyla to příjemná záležitost. Prvních přibližně dvacet minut bylo vždy věnováno rozboru, velmi podrobnému a barvitému, incidentů z celého světa. Věřte mi, že doprovodný fotografický materiál byl natolik naturalistický, že ani v průběhu opakovaného drilu, jak si správně mýt ruce, nasazovat a sundat rukavice, pracovat s ústenkou, štítem atd., nebyla naše pozornost rozhodně ledabylá. Ona šestiměsíční lhůta je také výsledkem vyhodnocení a rozborů studií, které prokázaly, že lidská pozornost v tomto období přivykne, otupí a je třeba nového impulzu pro obnovu koncentrace.

Určité diskuse se vedly ohledně účinnosti filtrů vůči koronaviru SARS-CoV-2. Jak na tom v tomto směru byly ochranné masky našich vojáků, daly se použít?

S využitím filtrů proti částicím P3R jsou obecně použitelné proti infekci virem SARS-CoV-2. Ochranné masky OM 90 při použití vhodných filtrů chrání i proti virům. V praxi je však ve většině situací, pomineme-li specializované zdravotnické týmy, racionálnější využití doporučovaných ochranných pomůcek – respirátor, ochranné brýle, rukavice.

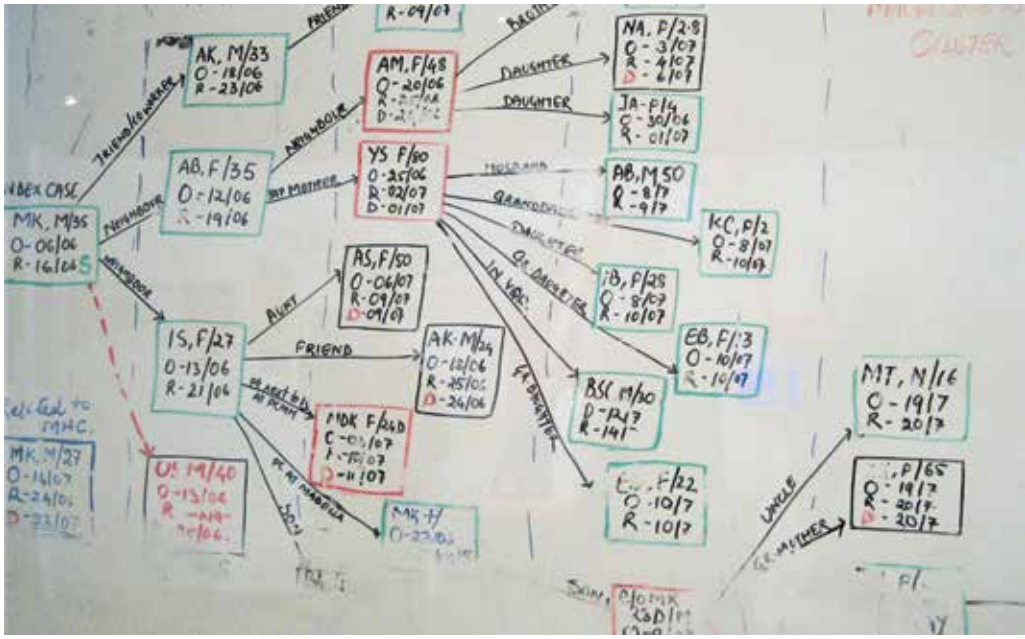

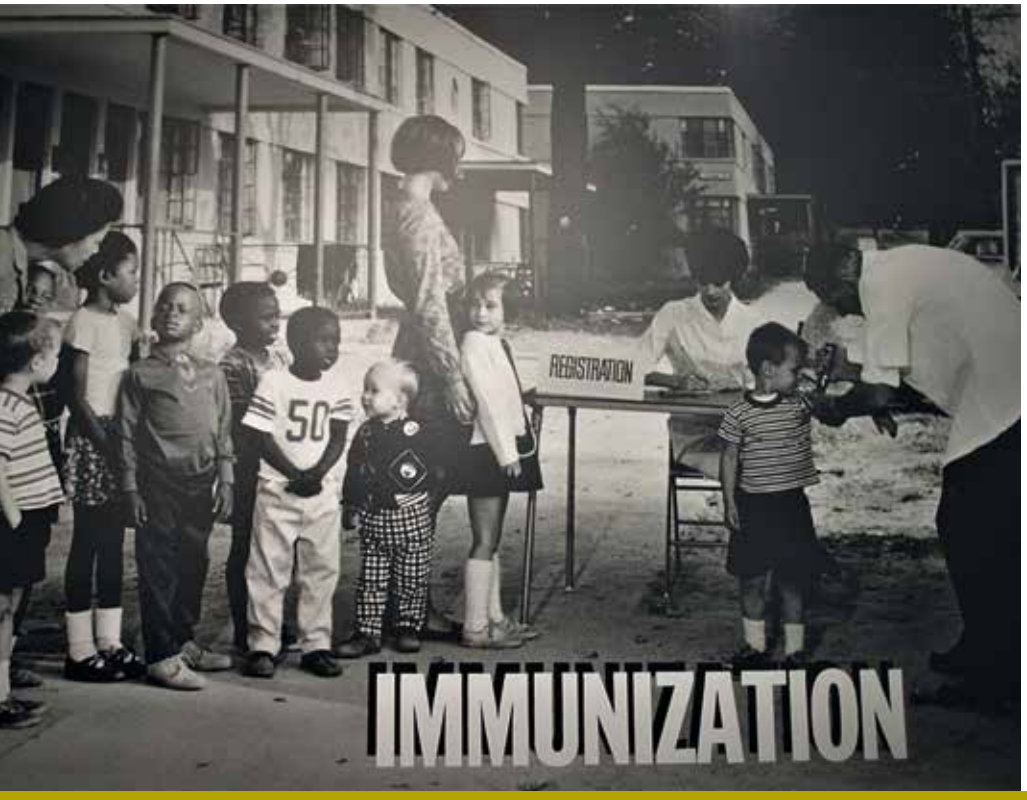

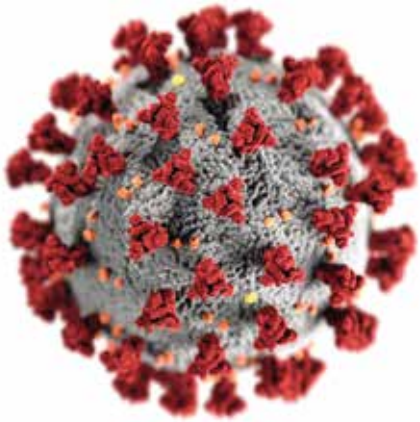

Neměly by tedy být tyto masky do budoucna vybaveny univerzálními, případně výměnnými filtry?

Ochranné masky ve výbavě jednotek AČR disponují výměnnými filtry.

Využívají se protiplynové filtry, filtry proti částicím a kombinované filtry. Vybavení se uzpůsobuje k místu nasazení.

Text: Vladimír Marek, foto: archiv Vandy Boštíkové

Ústřední vojenská nemocnice je od samého počátku v první linii boje s koronavirem SARS-CoV-2

Společně to zvládneme

Vojenské stany polní nemocnice, z nichž červené kříže na bílém poli září do dálky. Na první pohled by se zdálo, že se zde natáčí volné pokračování seriálu M*A*S*H. Realita má však do zábavného sitcomu dost daleko. Nacházíme se v pražské Ústřední vojenské nemocnici (ÚVN), kde se vede boj – jako v celém Česku i Evropě – proti neviditelnému a zákeřnému nepříteli s názvem SARS-CoV-2.

„Pojďte dál," zní ze stanu. Tři zdravotníci dokonale zahalení v ochranných oblecích nás vyzývají ke vstupu do odběrového stanu. Přes plastové štíty a respirátory lze jen stěží identifikovat, s kým vlastně hovořím. Na vyzvání předkládám občanku a kartičku pojišťovny – pokládám je na ubrousek s dezinfekcí. Krátká rekapitulace základních osobních údajů. Proces registrace je ukončen v průběhu několika minut. Zvedám se ze židle a pokračuji podél směrovek k odběrové kóji. Opět jsem usazen na židli. Zdravotnice mě upozorňuje, že mi provede výtěr z nosohltanu, který bude nepříjemný. Dlouhá tenká tyčinka mi projede během několika sekund každou nosní dírkou až ke kořeni. Hotovo. Nyní už zbývá čekat na výsledek. Po pár dnech mi paní doktorka telefonicky sděluje: „Negativní."

Odběrové místo

Oficiální odběrové místo v ÚVN – nafukovací hala – vyrostlo doslova přes noc. Odběry tu začaly již následující den po vyhlášení nouzového stavu. Prostorná hala má úctyhodných sto metrů čtverečních, což přispívá k vytvoření bezkontaktního prostředí mezi jednotlivými osobami přicházejícími k odběrům. Hala byla v dubnu ještě doplněna o další moduly, které postavili příslušníci Agentury vojenského zdravotnictví a nyní tu někteří z nich aktivně působí. „Naše armáda udělala neuvěřitelný technologický pokrok. Když jsem byla na misi AFOR v Albánii, sloužili jsme také ve stanech, mohu tedy srovnávat. Dnešní stany polní nemocnice jsou neuvěřitelně komfortní," uvedla praporčice Jitka Dušková. Moderní příslušenství je i v jednom z kontejnerů, kde se nachází mobilní CT pracoviště. Velikost přístroje rozhodně neubírá na jeho kvalitě. Indikovaným pacientům je tu v případě potřeby prováděno vyšetření plic s obrazovou rekonstrukcí ve vysokém rozlišení.

Největší vytížení zaznamenávají v současných dnech odběrová místa. Odběry a nově i analýza odebraných vzorků probíhá v ÚVN po celý týden včetně víkendů. „Obvykle provedeme 250 až 300 odběrů za den. Pracujeme dnem i nocí," uvedla kapitánka Tatjana Markovina. K tomuto číslu je potřeba přičíst ještě pacienty, kteří přicházejí do nemocnice s jinými zdravotními problémy a testování musí každý z nich podstoupit také. Když se tu začínalo, odesílaly se odběry ke zpracování do externích laboratoří. Od počátku dubna již má ÚVN k dispozici vlastní analyzátor testující odebrané vzorky. „Jsem ráda, že jsme tak zkrátili testování na minimum. Výsledek oznamujeme do 24 hodin," přibližuje vedoucí laborantka Centrálních laboratoří kapitánka Markovina, která je zároveň odpovědná za chod odběrových míst ÚVN. Oceňuje podporu armády zejména v personálním posílení týmů odběrových míst i laborantů, kteří obsluhují analyzátor.

Nepodcenili riziko

Vedení nemocnice se od počátku snažilo nepodcenit žádná možná rizika. Již začátkem března byly zakázány veškeré návštěvy pacientů, aby se minimalizoval případný přenos nákazy. Běžný provoz byl následně modifikován do podoby, která zohlednila především akutní a onkologicky nemocné pacienty. Účelem opatření bylo zamezit jakémukoliv šíření nákazy na lůžkových odděleních a zároveň připravit prostory k příjmu pacientů s těžkým průběhem nemoci. „Velmi přísná opatření, a především zodpovědný přístup personálu, se ukazují být velmi účinné. Máme sice tři zdravotníky COVID pozitivní, ti se však prokazatelně neinfikovali v naší nemocnici a my jsme je včas detekovali a zavedli příslušná opatření," uvedl nemocniční epidemiolog František Bílek. ÚVN nastavila režim tak, aby pečovala o pacienty, kde léčba nesnese odkladu a zároveň o pacienty s onemocněním COVID-19. „Dosud jsme hospitalizovali na Klinice infekčních nemocí téměř 50 nemocných COVID-19, aktuálně hospitalizujeme zhruba 15 pacientů s tímto onemocněním."

Hledání léku

„Na toto onemocnění není kauzální léčba, avšak snažíme se načerpat ze zahraničních zdrojů co nejvíce informací o existujících dostupných způsobech léčby. Díky profesoru Holubovi, přednostovi naší Kliniky infekčních nemocí, jsme zavedli po vzoru kolegů z Francie nebo USA léčebnou terapii plaquenilem, kterou doporučují též české odborné společnosti infektologů, intenzivistů a transfuzních lékařů ve spolupráci s klinickou skupinou Ministerstva zdravotnictví ČR a SÚKL," vysvětluje ředitel nemocnice profesor Zavoral. „Léčbu zahajujeme u nemocných se zápalem plic způsobených virem SARS-CoV-2. Základem terapie je antimalarikum hydroxychlorochin, které má pravděpodobně protivirový efekt a dobře známý účinek protizánětový. Ukazuje se totiž, že významnou roli v průběhu onemocnění hraje přestřelená prozánětová odpověď poškozující plicní tkáň. Z tohoto důvodu máme pro těžké případy připravené léčivo blokující zánětový mediátor interleukin 6," popsal dosavadní poznatky přednosta infekční kliniky Michal Holub.

Ústřední vojenská nemocnice hledá i další možnosti léčby. „Naše oddělení hematologie

a krevní transfuze v čele s jeho primářem plukovníkem Bohoňkem nyní pracuje intenzivně s Vojenským zdravotnickým ústavem a dalšími odbornými zdravotnickými pracovišti na metodice pro zahájení léčby dospělých s použitím hyperimunní krevní plazmy od rekonvalescentů s prodělaným onemocněním COVID-19. Dalším známým podávaným lékem je remdesivir. Usilujeme o to, abychom byli zařazeni mezi fakultní nemocnice, kde bude možné tento lék v rámci klinické studie indikovaným pacientům podávat," doplňuje ředitel nemocnice profesor Zavoral.

Solidarita mezi pracovníky nemocnice a snaha být prospěšný tam, kde je to nejvíce třeba, jsou v nemocnici patrné na každém kroku. Ilustruje to například šití roušek sestřičkami z odběrového místa, zapůjčení materiálního vybavení z Komunitního centra pro válečné veterány Praha nebo zabezpečení hlídání dětí z řad zaměstnanců. Všechny tyto aktivity doplněné množstvím nezištné podpory ze strany výrobců ochranných pomůcek, provozovatelů gastronomických služeb a jiných subjektů dávají naději, že to společně zvládneme.

Text: npor. Štěpán Daněk a Jitka Zinke,
foto: autor a archiv ÚVN

Pro bechyňské ženisty se stal denním chlebem boj s nepřítelem zvaným koronavirus

Nejen služba na hranicích

Kontroly na hraničních přechodech, stavění dekontaminačních či odběrových stanů, pozemní úpravy a spoustu dalších úkolů zvládli za poslední měsíc vojáci 15. ženijního pluku. Celé roky se na krizovou situaci připravovali a teď mohou svoje zkušenosti i schopnosti využít v praxi. Všechno kvůli onemocnění COVID-19, které ovlivnilo dění nejen v České republice, ale po celém světě.

Nejvíce zatížený je v současné době ženijní pluk nasazením svých vojáků na čtyřech hraničních přechodech v jižních Čechách, kde pomáhají Policii ČR s kontrolami řidičů, kteří překračují státní hranice. Celkem se tady po deseti dnech točí rotace 90 ženistů, kteří ještě před tím musí přibližně stejnou dobu strávit v karanténě ve Vojenské zotavovně Měřín.

Velikonoční dobroty

„Pro vojáky je to reálné nasazení. Je to něco jiného než výcvik v kasárnách. Pro nás je to dobrá zkušenost, i co se týká součinnosti s našimi policejními kolegy a to je jen dobře," hodnotí celou akci přímo z řídícího stanoviště na Krajském vojenském velitelství České Budějovice velitel třetí rotace kapitán Marius Bartha.

Právě tato skupina lidí musela téměř celé velikonoční svátky strávit ve službě, a proto si pro ně jejich kolegové připravili překvapení. Kdo chtěl, mohl napéct třeba bábovku nebo připravit jiné dobroty, které jim pak velitel pluku plukovník Jiří Tršo společně se zástupci posádky Bechyně dovezl přímo na hranice: „Já jsem vyrazil především proto, abych se podíval, kde jsou naši vojáci nasazeni, v jakých podmínkách fungují, jak jsou vybaveni ochrannými pomůckami, jaká je nálada a atmosféra. Při této příležitost jsem uvítal i tuto aktivitu s napečením celé řady pochutin, protože jsou velikonoční svátky, které většina lidí tráví doma, v rodinném kruhu, a oni nemůžou, takže já to vítám a věřím, že to ocení," komentoval velikonoční nadílku plukovník Tršo.

Zákrok nebyl potřeba

Ženisté poprvé začali pomáhat policistům a celní správě při kontrolách na státní hranici

16. března, kdy nastoupili po směnách na hraniční přechod Strážný. Podle slov velitele jedné šestičlenné skupiny poručíka Jakuba Vrbky bylo úkolem vojáků vytvořit především tzv. „psychologickou bariéru“ a v případě potřeby rychle zakročit. To nakonec nebylo podle jeho slov zapotřebí: „Reakce řidičů byly různé. Potkali jsme zodpovědné řidiče, kteří sledovali situaci a chápali postupy příslušníků policie. Byli tam ale i ti méně zodpovědní a příjemní. Na nich bylo znát, že je kontroly obtěžují, a chtěli s námi polemizovat o nutnosti těchto opatření,“ dodal poručík Vrbka, který svoji vojenskou kariéru začal už v 15 letech. I pro něj byla ale tato situace nová. Možnost rizika nákazy si dobře uvědomoval, příliš si však něco podobného nepřipouštěl. „Kdyby se tím člověk příliš stresoval, ovlivňovalo by to negativně jeho výkon, a to bych nechtěl. Proto jsem tuto informaci odsunul někam do pozadí a beru to jako hotovou věc.“

Terénní úpravy

S příchodem nového onemocnění začal 15. ženijní pluk kromě podpory policie na hranicích plnit i spoustu dalších jiných úkolů. Tím, že je 153. ženijní prapor dislokován na Moravě, přišla nařízení např. v podobě terénních úprav v prostorech výstavby logistického zabezpečení vojenské a 6. polní nemocnice na okraji Litovelska, v oblasti postižené karanténou. „Hlavním úkolem ženistů tady byla úprava příjezdové komunikace, zpevnění makadamem a ohraničení prostoru odběrového místa zábranami,“ vysvětlila vrchní praporčice 153. ženijního praporu Bronislava Smetková. Současně vojáci ze stejného praporu pomohli i Vojenské nemocnici přímo v Olomouci, a to výstavbou nafukovacích stanů. Ty se využívají k odběru vzorků na onemocnění COVID-19 a také jako triáž, která slouží k rozdělování pacientů do nemocničních zařízení podle příznaků nemoci.

Stejně jako všechny složky integrovaného záchranného systému či jiné útvary byl a stále ještě je 15. ženijní pluk hodně vytížený. Snaží se, stejně jako všichni ostatní, využít své schopnosti a možnosti k překonání krizové situace. „Každé nasazení jednotek k plnění úkolů, které jsou mimo zaběhlý režim, je prospěšné. Vojsko se stmeluje, svým způsobem jsou vojáci odkázáni jeden na druhého, obzvlášť v těchto podmínkách při dodržování přísné hygieny. Tam ta zodpovědnost vůči sobě navzájem narůstá. Navíc jsme všichni zodpovědní i za současnou situaci v naší republice. I proto budeme dělat všechno pro to, abychom tuto krizi společně brzy překonali a zažehnali,“ dodal plukovník Tršo.

Text: kpt. Zuzana Králová,
foto: autorka, prap. Bronislava Smetková
a archiv 15. ženijního pluku

Kontroly na hraničních přechodech (jižní Čechy)

Předávání velikonoční nadílky na hraničních přechodech

Mjr. Rudolf Beňo

Zdravotníci z OBO Těchonín pomáhají zavedenými postupy kolegům v civilním sektoru zvládat boj proti nákaze COVID-19

Profíci na **zvládání infekcí**

Otevřená tuberkulóza, pravé neštovice, ebola nebo SARS. S těmito a dalšími vzorky živých kultur vysoce nakažlivých nemocí pracují armádní zdravotníci z odboru biologické ochrany (OBO) v Těchoníně běžně. Proto jsou na správné používání ochranných prostředků nejenom zvyklí, ale mají ho doslova pod kůží. Nyní svoje rady a zkušenosti předávají svým kolegům v civilních zařízeních po celé republice, kteří v současné době bojují s nákazou COVID-19.

Tato speciální infekční nemocnice je jediné české zařízení, kde se s těmito vzorky, spadajícími pod nejvyšší biologický stupeň ochrany číslo čtyři, smí manipulovat, a jsou zde uchovávány pod přísnou kontrolou. Nemocnice má totiž důkladnou vstupní ochranu – dokonalou filtraci vzduchu, trojitá okna s velkými mezerami s vakuem v meziokenním prostoru a další vychytávky. Stejně tak funguje i výstupní biologická kontrola, a z nemocnice se proto nedostane ani kapka vody či molekula vzduchu. Okolí ani jiné pacienty umístěné ve zdejších ubikacích v karanténě nemůže tudíž nijak kontaminovat. Areál má i vlastní čistírnu odpadních vod.

„Je to zcela samostatná a soběstačná planeta. Na rozdíl od Bulovky, která má stupeň biologické ochrany číslo tři, my jsme unikátní

Speciální infekční nemocnice v Těchoníně

Plicní pavilon pro nemocné pacienty

Ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové vykonává dlouhodobou odbornou stáž podplukovnice Larisa Solichová, která je vedoucí lékařkou, vedoucí izolace a standardní péče a zároveň velí na oddělení resuscitace a intenzivní medicíny OBO Těchonín. Ve fakultní nemocnici působí na plicní klinice, kde vykonává dlouhodobou odbornou stáž pro zachování zdravotnické specializace. Právě pro její schopnosti a zkušenosti z vojenské nemocnice ji využilo vedení v situaci s pandemií COVID-19. Je nutné si uvědomit, že pro civilní sféru představuje tato situace něco zcela nového. „Ve chvíli, kdy bylo nutné v samostatné budově fakultní nemocnice vybudovat plicní pavilon pro nemocné pacienty, neváhala jsem svým civilním kolegům pomoci," říká lékařka z Těchonína a dodává, že se jednalo nejen

Pplk. Larisa Solichová

v tom, že z objektu naprosto nic nevychází ven – ani vzduch, ani voda. Viry nebo jiné látky od nakažených pacientů tak nemají šanci šířit se do okolního prostředí mimo uzavřenou nemocnici," konstatuje kapitánka Lada Ferkálová z Agentury vojenského zdravotnictví AČR. „Běžně tu sídlí jen několik lidí z obsluhujícího personálu, kteří mají na starosti mimo jiné výzkum nebezpečných biologických kultur, jež se tu přechovávají. Ti ostatní zdravotníci by v případě aktivace byli povoláni ze svých pracovišť, kde slouží v dalších vojenských nemocnicích. Celkem je takových lidí asi sedm desítek."

Pomáhají v nemocnicích

Stálí lékaři i zdravotní sestry z odboru biologické ochrany Těchonín v době, kdy neplní úkoly stanovené armádou, vykonávají dlouhodobé odborné stáže v civilních zdravotnických zařízeních. Tyto nemocnice a zařízení využily jejich odborné znalosti a schopnosti z jejich působení ve vojenské speciální infekční nemocnici pro pomoc při zvládání situace s infekční nemocí COVID-19. Při práci jsme zastihli tři lékaře ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, jednoho lékaře, který působí v zdravotnické záchranné službě Pardubického kraje, a zdravotní sestru sloužící v této době v nemocnici v Jeseníku.

o přeorganizování celé budovy, stanovení režimu a způsobu práce, ale zejména o proškolení personálu v používání ochranných pomůcek i zajištění bariérových opatření – zkrátka všeho, co se týká správné praxe v boji s infekční chorobou.

„Pro mě je nejdůležitější poznatek, že naše znalosti a postupy v souvislosti s vysoce nakažlivými nemocemi, které v Těchoníně praktikujeme pouze v teoretické rovině a v oblasti příprav vlastního školení, v tuto chvíli uvádíme do praxe. Navíc se potvrzuje, že všechny naše postupy jsou plně funkční a mají smysl. Osobně mě těší, že běžný personál tady v nemocnici to velmi oceňuje, všechna naše doporučení přijímá a uvádí je okamžitě do praxe," dodává podplukovnice Solichová.

Velký přínos vidí lékařka z Těchonína i v pomoci vojenských zdravotníků v oblasti sociálních služeb, kde proškolují personál v používání ochranných pomůcek. Důležité je ale i to, že pro tato mnohdy nezdravotnická zařízení vytvořili manuál, jak se v těchto zařízeních chovat a jak efektivně zorganizovat práci v péči o jejich klienty.

Pplk. Larisa Solichová v OBO Těchonín

Manuál pro odborníky i veřejnost

Podobné zkušenosti mají i další dva lékaři, kteří dlouhodobě odborně stážují v hradecké nemocnici. Kromě jiného pomáhali i se zřízením odběrného místa na testování nemoci COVID-19 a spolu s dalšími odborníky z Těchonína vytvořili během měsíce osm praktických návodů na používání čtyř druhů ochranných pomůcek proti nákaze COVID-19. Ty distribuují mezi civilní zdravotnická zařízení, nebo je na požádání zasílají elektronicky.

„Tato situace nám jen potvrdila to, že zkušenosti a zavedené postupy v boji proti vysoce nakažlivým nemocem, které nacvičujeme a drilujeme v Těchoníně, jsou plně funkční a mají smysl," říká náčelník oddělení intenzivní a resuscitační péče odboru biologické ochrany Těchonín major Rudolf Beňo, který v současné době působí na anesteziologicko-resuscitačním oddělení (ARO) v hradecké nemocnici. „Náš přínos vidím i v tom, že jsme vytvořili již zmíněné instruktážní návody."

V relativně krátké době tak díky manuálu proškolili více než tisícovku lékařů, zdravotních sester, sanitářů, uklízeček a technického personálu civilních nemocnic v používání ochranných pomůcek. Protiepidemická opatření konzultovali v nemocnicích v Praze, Hradci Králové, Olomouci, Šumperku, Litomyšli, Jičíně a v dalších městech. Návody a používání ochranných pomůcek byly vytvořeny na základě potřeb zdravotníků.

„My se v Těchoníně na možnou aktivaci připravujeme celoročně, proto je celý náš personál dokonale proškolen v ochranných pomůckách, v jejich používání a vůbec v celém chodu infekční nemocnice," konstatuje lékařka oddělení standardní péče v OBO Těchonín majorka Zuzana Šafusová, v současné době působící na klinice infekčních nemocí hradecké nemocnice, a dodává, že všechny vojenské zdravotnické specialisty těší zejména to, že jejich pomoc má smysl a pomáhá zvládnout krizovou situaci. „Naše činnost se paradoxně zásadně oproti celoročnímu výcviku prakticky nemění. Náš výcvik je zaměřen právě na zvládání situace, která se nyní u nás i na celém světě odehrává. Pro mě je opravdu důležité ale to, že můžeme pomoci našimi specifickými znalostmi a schopnostmi, které předáváme do civilního sektoru. Pomáhali jsme tu také zřídit odběrové místo, které je mimo areál nemocnice a slouží lidem, kteří sem přicházejí s doporučením hygieniků nebo praktických lékařů."

Specialista na identifikaci patogenů

Dalším lékařem, který v Těchoníně působí už patnáct let, je podplukovník Zbyněk Valenta. Jeho úkolem je především detekce a identifikace patogenů, a to nejen ve speciální vojenské nemocnici na území našeho státu, ale například i při nasazení v zahraničních operacích.

„Jedním z hlavních úkolů Těchonína je karantenizace vojáků po návratu z rizikových oblastí," vysvětluje podplukovník Valenta. „Touto nemocnicí projdou tedy všichni vojáci bezprostředně po návratu, abychom si byli jisti, že na území našeho státu nebude zavlečena nějaká nebezpečná nákaza. Sám jsem si touto zkušeností prošel dvakrát, kdy jsem působil s libereckými chemiky v operaci ISAF jako velitel biologické laboratoře."

Druhou specializací tohoto lékaře je i všeobecné lékařství a urgentní medicína. „Dlouhodobě proto spolupracuji se zdravotnickou záchrannou službou v Pardubicích, kdy vyjíždím

Pplk. Zbyněk Valenta

Mjr. Zuzana Šafusová

Nrtm. Regina Kouřilová

jako lékař výjezdové skupiny v oblasti Ústí nad Orlicí a ve Svitavách," informuje podplukovník Zbyněk Valenta a dodává, že jeho civilní kolegové vědí, že působí v Těchoníně, proto respektují všechna jeho současná doporučení a rady. „Kromě činnosti lékaře jsem právě u záchranky pomáhal racionalizovat a upravit postupy výjezdové skupiny pro tyto specifické situace, kdy se může jednat o pacienta s koronavirem," upřesňuje podplukovník Valenta.
„Tyto postupy, které aplikujeme v rámci Těchonína, máme vyzkoušené ze všech stran a úhlů a víme, že fungují. Co považuji za velmi důležité, je to, že je předáváme v rámci boje se současnou nemocí COVID-19 civilnímu sektoru," dodává Valenta. „Pro nás je tato situace vlastně vyústěním naší přípravy v rámci odboru biologické ochrany v Těchoníně. Pro mě jako vojenského zdravotníka je důležité i to, že naše zavedené postupy a diagnostiky, které aplikujeme v Těchoníně, budou pravděpodobně zahrnuty do praxe civilního sektoru."

Proškolila sto členů personálu

V nemocnici Jeseník působí v současné době zdravotní sestra z oddělení izolace a standardní péče v Těchoníně nadrotmistryně Regina Kouřilová, která kromě jiného proškolila ve správném používání ochranných pomůcek téměř celý zdravotnický personál tamní nemocnice.
„V rámci odborné stáže jsem zde prošla chirurgickým oddělením a nyní získávám zkušenosti na anesteziologicko-resuscitačním oddělení a na oddělení jednotky intenzivní péče," informuje zdravotní sestra.
„Když mě s prosbou proškolit personál oslovila hlavní sestra, přiznám se, že jsem měla trochu strach, že mě ti lidé nebudou poslouchat. Ale opak byl pravdou. Spolupracovaly se mnou doslova všechny obory nemocnice. Doslova mi všichni viseli na rtech a praktické ukázky, jak nasazovat dvoje ochranné rukavice, jak je svlékat, jak pracovat s ústenkou, s respirátory, jak obléci, ale i bezpečně svléci ochranný oblek, to byly pro ně nové věci. Opravdu dobrý pocit jsem měla ale z toho, že všichni byli ochotni rychle tyto záležitosti měnit podle mých návrhů. I teď, zpětně, když je nějaký problém nebo si s něčím nevědí rady, tak mi zavolají domů, i když nejsem ve službě. Jejich uznání mě opravdu zahřálo u srdce a těší mě, že jsem alespoň trochu mohla být něco platná a někomu jsem mohla pomoci," říká s úsměvem nadrotmistryně Regina Kouřilová.

Text a foto: Jana Deckerová

Ústav ochrany proti zbraním hromadného ničení brněnské Univerzity obrany se podílel na vývoji nových filtrů FFP3

Na frontě proti koronaviru

Filtry na úrovni FFP3 chrání bezpečně před infekčním onemocněním COVID-19. Tato skutečnost v době masivní koronavirové mediální kampaně není veřejnosti rozhodně neznámá. Již málokdo ale tuší, že tomu tak nebylo vždy. Jedněmi z těch, kteří se podíleli na zvýšení účinnosti těchto filtrů, aby byly schopny zachytit i ty nejmenší částice, tedy i viry, byl podplukovník profesor Pavel Otřísal, zástupce ředitele Ústavu ochrany proti zbraním hromadného ničení (OPZHN) brněnské Univerzity obrany, a jeho kolegové.

Tak trochu paradoxem zůstává, že jeho oficiální jmenování profesorem z rukou ministra obrany v polovině března překazila právě koronavirová krize.

Cesta k akademickému prostředí

Osmačtyřicetiletý podplukovník Otřísal pochází z Ústí nad Orlicí. V roce 1994 ukončil studium na Vysoké vojenské škole pozemního vojska ve Vyškově v oboru vojenské chemie. Kariéru zahájil jako velitel výcvikové roty speciální očisty 1. brigády chemické ochrany v Liberci. U této jednotky postupně prošel funkcemi zástupce náčelníka štábu praporu a náčelníka učební skupiny. V roce 1997 byl převelen do Vyškova. Zde působil ve funkcích zástupce náčelníka štábu praporu výcvikové techniky, vedoucího staršího důstojníka operačního oddělení a náčelníka skupiny bezpečnosti informací.

Od roku 2005 začal pracovat v akademickém prostředí. A to jako odborný asistent skupiny bojového použití chemického vojska na Ústavu OPZHN Univerzity obrany. Zde se začal věnovat nejen výzkumu, ale i pedagogické práci. Přednášel na Univerzitě obrany, jejíž součástí se ústav stal. Vyučoval zde celou řadu předmětů v akreditovaných doktorských, magisterských a bakalářských studijních oborech vojenského i civilního studia. A to jak v prezenční, tak i kombinované formě studia studijního programu Ekonomika a management, oboru Velitel chemických jednotek a Řízení a použití ozbrojených sil. Po celou dobu působení na Univerzitě obrany v Brně se podílí na výuce mimoústavních (fakultních) oborově zaměřených předmětů, u nichž je problematika CBRN vyučována jako jedno z témat. Zapojuje se rovněž do zabezpečení výuky v kurzech celoživotního vzdělávání, konkrétně v kariérových kurzech pro vyšší důstojníky a kurzech Generálního štábu.

Zabývá se odolností materiálů

Ve své vědecko-výzkumné činnosti se dlouhodobě zabývá problematikou rozvoje metod zjišťování odolnostních charakteristik izolačních i prodyšných bariérových materiálů. V této souvislosti se v posledním období věnuje rozvoji chemických (kolorimetrických) i senzorových (fyzikálních

A fakta

Ústav ochrany proti zbraním hromadného ničení je součástí Univerzity obrany s působností především v oblasti aplikovaného výzkumu, vědecké a pedagogické činnosti. Jeho pedagogická působnost je prioritně zaměřena na pokrytí personálních potřeb chemického vojska AČR, v širším kontextu potom na potřeby státní správy v oblasti ochrany proti zbraním hromadného ničení. Ústav se konkrétně zabývá aplikovaným výzkumem v oblasti ochrany proti soudobým a perspektivním zbraním hromadného ničení, vojensky významným toxickým sloučeninám a průmyslovým nebezpečným látkám. Dále řeší tvorbu vědeckých poznatků analytického a prognostického charakteru potřebných pro rozhodování při řízení ochrany AČR proti jaderným a chemickým zbraním, dlouhodobou i operativní analytickou činností, pro rozvoj národních specifických schopností a koordinaci výzkumných aktivit na národní i mezinárodní úrovni v této oblasti. Mimo jeho pozornost nezůstává ani vzdělávání personálu pro chemické vojsko, specialistů státní správy a normotvorná, konzultační, poradenská a expertizní činnost.

Pplk. Pavel Otřísal

a elektrochemických) metod detekce toxických látek po jejich prostupu nově vyvíjenými bariérovými materiály prostředků individuální ochrany a nezodolněných prostředků kolektivní ochrany.

Další oblast, na kterou se zaměřuje, je rozvoj problematiky operačního a bojového použití chemického vojska ve všech typech vojenských operací. Mimo jiné se zabývá rozvojem zásad realizace chemického zabezpečení a OPZHN a jejich přizpůsobení se měnícím podmínkám bezpečnostního prostředí. V této oblasti je zpracovatelem, autorem či spoluautorem celé řady vojenských doktrín, předpisů a publikací.

Spolupráce ústavu s akademií

K práci na zvýšení účinnosti při zachycování nejmenších částic, a tedy i virů u filtrů FFP3 ho společně s jeho kolegy přivedla dlouhodobá vědecká spolupráce Ústavu ochrany proti zbraním hromadného ničení s Vojenskou akademií v srbském Bělehradě. Ta je součástí programu NATO DEEP a trvá již téměř tři roky. Postupně se do ní zapojily i další společnosti, konkrétně Sigma Group a. s. z Lutína a Trayal Corporation ze srbského Kruševace, které se zabývají výrobou filtrů do ochranných masek pro vojenské účely. „Vzhledem k současné situaci došlo k přehodnocení dosavadní spolupráce, což umožnilo co nejrychleji efektivně reagovat na značný nedostatek kvalitních prostředků ochrany proti působení nového koronaviru. Díky tomu budou ochranné pryžové polomasky srbské výroby vybavovány ve společnosti Sigma Group a. s. částicovými filtry nového typu, který splňuje požadavky na nejvyšší stupeň bezpečnosti FFP3," vysvětluje podplukovník prof. Pavel Otřísal.

Filtry byly doplněny filtrační vrstvou s polymerní nanomembránou, která byla vyvinuta firmou Detekce a záchyt škodlivin ve spolupráci se společnostmi Pardam, s. r. o., Sigma výzkumným a vývojovým ústavem, s. r. o., a Ústavem OPZHN Univerzity obrany. Vývoj nového filtru byl řešen v rámci projektu výzkumu a vývoje vysokokapacitních filtrů s nanokompozitními materiály, jehož hlavním řešitelem je právě Sigma Group a. s.

„Při návrhu současného řešení bylo využito skutečnosti, že se podařilo zvýšit účinnost pro zachycování submikronových částic o další dva řády, a to na hodnotu koeficientu průniku 0,000043, což je zatím nejvyšší dosažená hodnota u tohoto typu filtru," dodává podplukovník Otřísal.

Nové ochranné prostředky nyní pomohou zdravotníkům v první linii boje s novým typem koronaviru. Komplety budou dodávány Správě státních hmotných rezerv jako velmi efektivní řešení pro zabezpečení účinné ochrany lékařského personálu a těch, kteří plní náročné úkoly v přímém kontaktu s nakaženými nebo potenciálně nakaženými osobami. Objem těchto nových ochranných prostředků je nyní přímo závislý na tom, jak rychle se podnikům podaří aktivovat své výrobní kapacity.

Podle podkladů Vladimíra Šidly připravil Vladimír Marek,
foto: archiv Univerzity obrany

Armádní logistici se od zavedení nouzového stavu téměř nezastavili

Fungují sedm dní v týdnu **24 hodin**

Vojáci z posádek v Pardubicích, Klatovech a Lipníku nad Bečvou rozvážejí zdravotnický materiál, přepravují ubytovací kontejnery nebo zajišťují doplnění pohonných hmot jednotkám vyčleněným k posílení Policie ČR při střežení státních hranic. Jejich rukama prošly tuny ochranných pomůcek a zdravotnického materiálu, přepraveného letecky z Číny do České republiky. V uplynulých týdnech opakovaně přistál na pardubickém letišti velkokapacitní letoun An-124 Ruslan s desítkami tun zdravotnického materiálu. Ten museli logistici vyložit a ve spolupráci s kolegy z ostatních složek Armády ČR a integrovaného záchranného systému průběžně co nejrychleji distribuovat na místa určení.

Aby tato distribuce byla úspěšná, musí být vše důsledně naplánováno a průběžně koordinováno. Nevyjímaje jeden z nejdůležitějších prvků tohoto procesu, jakým je přepravní technika. Ta musí být vždy perfektně připravena ihned vyjet a plnit dané úkoly. Pro logistiky ale žádná výrazná změna v souvislosti s nemocí COVID-19 nenastala, oni tak fungují 365 dní v roce, sedm dní v týdnu a 24 hodin v kuse. Jedinou novinkou je pro ně povinnost používat ochranné roušky.

„Jen za první dva týdny od vyhlášení nouzového stavu najezdili naši řidiči přes 50 tisíc kilometrů a přepravili více než dvě stovky tun materiálu. Především distribuovali maximum zdravotnického materiálu do lokalit, kde ho bylo aktuálně nejvíce potřeba," říká velitel 14. pluku logistické podpory plukovník gšt. Miroslav Horáček a dodává, že už několik dnů před vyhlášením nouzového stavu vojáci 14. pluku logistické podpory ve spolupráci s kolegy ze semtínského Centra podpory operací přepravili během jediné noci ubytovací kontejnery pro vojenské zdravotníky na hraniční přechody. Spolupráce s Centrem podpory operací pokračuje i při plnění dalších úkolů na základě nařízení vydaných velitelem Velitelství pro operace. Největší podíl z celkového objemu přeprav dosud stále představují závozy zdravotnického materiálu ze skladů Správy státních hmotných rezerv do nemocnic a ostatních zdravotnických či sociálních zařízení po celé České republice.

Pro logistiky je klíčová také koordinace jednotlivých přeprav, která není za současných podmínek úplně snadná. „Ačkoliv jsme se od počátku snažili přepravy rovnoměrně rozdělit mezi jednotlivé prapory pluku, stávalo se, že vojáci, kteří do skladu Správy státních hmotných rezerv v Sedlčanech přijeli z Klatov, rozváželi materiál až na Ostravsko. Tyto prvotní problémy se nám v současné době již podařilo eliminovat. Přesto jsou při plánování přeprav kladeny specifické nároky na organizaci celého procesu zejména s ohledem na nutnost dodržení bezpečnostních přestávek řidičů a podobně. Vše ale vychází z aktuální situace, požadavků a úkolů od nadřízeného," dodává velitel logistiků.

Vozidlům vládnou řidiči a technici

Velitelství 14. pluku logistické podpory a 141. zásobovací prapor sídlí v areálu kasáren letiště Pardubice. Jakmile projedeme hlavním vjezdem (závorou) do areálu, ocitáme se v zajetí zaparkované techniky a složených kontejnerů. Setkáváme se profíky, kteří ručí za to, aby veškerá technika byla v perfektním stavu a fungovala na sto procent. Servisuje se tu veškerá kolová technika, přívěsy, speciální vleky na přepravu kontejnerů nebo vozidla pro zásobování pohonnými hmotami další složky armády. Je zde i široká škála manipulačních prostředků nebo technika na přepravu speciálních kontejnerů, například sociální kontejnery (toalety a sprchy) nebo thermokingy (chladicí a mrazicí kontejnery) apod. Úzká spolupráce techniků a řidičů je proto naprostou samozřejmostí.

„Pokud se stane, že něco není v pořádku, obyčejně dostávám bleskovou informaci přímo od řidičů," říká technik 3. zásobovací roty 141. zásobovacího praporu rotmistr Vladislav Ondrušák. „Případnou závadu mi okamžitě nahlásí a já zajistím opravu. Tu vyřešíme buď vlastními silami, případně, pokud se jedná o větší problém, řešíme tuto situaci požadavkem na četu oprav techniky. Techniku přistavíme na dílnu, kde ji naši mechanici opraví, aby byla schopna co nejdříve výjezdu. Trochu se nyní potíme pod rouškami a zvykali jsme si také na ztíženou komunikaci. Musíme mluvit nahlas, zvlášť když nám u ucha hřmí technika," usmívá se alespoň očima rotmistr Ondrušák. To, že technika selže, se ale stává málokdy, protože prochází pravidelnými údržbami a rukama techniků projde doslova každé vozidlo.

Pro řidiče úkol nekončí návratem

„Vozidla, která tu teď vidíte, jsou kdykoliv připravena na výjezd. Ale povinností řidiče před každou jízdou je vozidlo zkontrolovat," pokračuje technik. „Musí prověřit, zda neuniká nějaká provozní kapalina, jestli se něco neuvolnilo, a zkontrolovat stav pneumatik. Vše pak ještě jistí náčelník parku vojenské techniky. Je to tzv. kontrola technického stavu (KTS), kdy náčelník svým podpisem povoluje řidiči vyjet s technikou mimo útvar do běžného silničního

provozu. Po návratu se situace opakuje, to je tzv. údržba po použití, což zahrnuje především očistu vozidla včetně zrcátek, světel, musí se kontrolovat, zda nedošlo k úniku kapalin nebo olejů, a samozřejmě se musí dotankovat. Zkrátka vozidlo, které přijede, musí být v krátké době opět připravené k výjezdu. Pro řidiče jeho úkol končí teprve zaparkováním vozidla a tím, že když odevzdá klíčky od vozidla, ručí za to, že je připravené okamžitě vyjet do terénu."

Pokud by se během jízdy vyskytl problém, který by si nevyžádal okamžitě odstavení vozidla, musí ho řidič po návratu na útvar s technikem konzultovat a vyřešit případné nedostatky. Technik má auto po technické stránce „v malíku", a pokud řidič přijde s nějakým problémem, obvykle ví, kam sáhnout.

„Každý zkušený řidič a samozřejmě technik pozná závadu už po zvuku a většinou tuší, kde by mohl být problém," pokračuje rotmistr Ondrušák a dodává, že spolupráce řidičů a techniků je zárukou toho, že vozidla dojedou tam, kam mají, a splní požadované úkoly. „Moc dobře si uvědomujeme, že jsou na nás závislé další složky armády, aby mohly plnit své úkoly. Takže vše od doplňování pohonných hmot jednotkám v terénu nebo i na cvičení, přes zásobování materiálem, pitnou vodou, až po aktuální rozvoz ochranných pomůcek po celé republice, to vše musí perfektně klapnout."

Jedinou novinkou roušky

„Pro řidiče se vlastně nic nezměnilo, a to ani po vyhlášení nouzového režimu. Pracujeme v omezeném stavu, střídáme se, ale zajištění našeho provozu zůstává v normálním režimu – to znamená, že můžeme kdykoliv vyrazit a dojet do cíle a zpátky," konstatuje řidič a velitel 2. zásobovacího družstva 3. zásobovací roty 141. zásobovacího praporu rotný Jakub Marvan. „Jsme připraveni čtyřiadvacet hodin denně plnit úkoly, které jsou nám přiděleny. Ale jak říkám, takhle fungujeme v armádě i bez této krizové situace."

To, co je pro armádní řidiče novinkou, jsou ochranné roušky, se kterými usedají za volant. „Je to jediná novinka. Ale v žádném případě nás neomezují a při jízdě mi nevadí. Nesetkal jsem se ani s tím, že by to vadilo ostatním řidičům. Není to samozřejmě úplně příjemné, ale s tím se asi potýkáme všichni a nejenom v armádě. Ale nedá se nic dělat, nařízení se dodržovat musí. Pro odlehčení situace vždy čekáme, kdo přijde s originálnějším vzorem," říká řidič, na jehož maskáčové masce svítí česká vlaječka.

Text: Jana Deckerová, foto: rtn. Milan Hlavatý a autorka

VOJENSKÝ FOND SOLIDARITY

DÍKY VÁM MŮŽEME POMÁHAT

číslo sbírkového účtu 44665522/0800 variabilní symbol 918

Domino

Na dobu 180 minut, tedy zhruba dvou obletů kolem Země, je na palubě Mezinárodní kosmické stanice naplánováno spuštění aplikace, kterou sestavili žáci Vojenské střední školy v Moravské Třebové pod dohledem pracovníků katedry letecké techniky Fakulty vojenských technologií Univerzity obrany. Středoškoláci s podporou vysokoškolských pedagogů prostřednictvím aplikace porovnávají své schopnosti v souboji s více než dvěma stovkami týmů, jež se zapojily do soutěže s názvem Mission Space Lab.

Uskutečnila se videokonference ministrů obrany členských států EU k dopadům COVID-19 na oblast bezpečnosti a obrany. Ministra obrany ČR Lubomíra Metnara, který se ve stejném čase účastnil jednání vlády, zastupoval jeho náměstek Radomír Jahoda. Ministři v úvodu diskutovali roli ozbrojených sil při zvládání pandemie a shodli se, že ministerstva obrany a ozbrojené síly mohou při zvládání krize významnou měrou posílit civilní orgány.

Na základě vyhlášení nouzového stavu vládou České republiky a na základě aktuální epidemiologické situace ve vztahu k onemocnění COVID-19 byl zrušen Den pozemního vojska Bahna 2020. Již 31. ročník se měl konat 20. června v prostoru Zadní Bahna u Strašic na Rokycansku, v bývalém Vojenském újezdu Brdy. Akci každoročně organizuje Nadace pozemního vojska AČR ve spolupráci s Pozemními silami Armády České republiky.

Stany před vstupem do kasáren a profesionálové v bílých ochranných oblecích a pomůckách. Ve Vyškově byl za mimořádných opatření zahájen kurz základní přípravy. Podle náčelníka Generálního štábu jsou noví vojáci důležití: „Potřebujeme pokračovat dál. Tito lidé s námi počítají a my o ně nemůžeme přijít," zdůraznil nedávno generál Aleš Opata.

Jak správně a bezpečně manipulovat s raketami při nabíjení a vybíjení odpalovacího zařízení – přesně to se učili vojáci, kteří nedávno nastoupili ke strakonickému útvaru a jejich hlavním úkolem je obsluha protiletadlového raketového komplexu 2K12 KUB. Strakoničtí vojáci nepoužívali při výcviku ostrou munici. Cvičili s váhovými ekvivalenty raket, které ale na první pohled vypadají stejně jako ty ostré. Učili se tak manipulovat s raketami, jež měří téměř šest metrů a váží 635 kilogramů.

Bezmála šest desítek nováčků nastoupilo nedávno k 7. mechanizované brigádě a jejím podřízeným praporům. Útvary hranické brigády nabírají rekruty čtyřikrát do roka, většinu z nich tvoří lidé, kteří přicházejí z civilu. V rámci armádního systému řízení kariér jsou vojáci povyšováni a přebírají vyšší a zodpovědnější funkce. Uvolněná místa pak velitelé mohou zaplnit nováčky – rekruty. Naplněnost jednotek podle vrchního praporčíka Aleše Machálky stabilně dosahuje přes 90 procent.

Vojáci 20. úkolového uskupení Armády České republiky v misi Resolute Support úspěšně absolvovali základní kurz první pomoci v bojových podmínkách, který pořádal a vedl americký a australský lékařský personál místní nemocnice (ROLE 2) na základně HKIA (Hamid Karzai International Airport) v Kábulu, a to za asistence českých zdravotníků z 1. polního chirurgického týmu.

Význam opatření a jejich dopad na epidemii onemocnění COVID-19

Chytrá karanténa

Příslušníci 74. mechanizovaného praporu z Bučovic se zapojují do takzvané chytré karantény. Ta umožní výjezdním týmům bezpečně otestovat potenciálně nakažené infekčním onemocněním COVID-19 a na základě poskytnutého souhlasu vytvořit vzpomínkovou mapu s pomocí dat od mobilních operátorů, a urychlit tak izolaci nakažených a potenciálně nakažených lidí. Podívejme se na práci zdravotníků v Bučovicích, co obnáší příprava před ostrým výjezdem a jaký význam má chytrá karanténa v praxi.

Cílem chytré karantény je v co nejkratším čase zabránit šíření epidemie COVID-19 v České republice a uvolňovat plošná opatření, aby se lidé mohli co nejdříve vrátit k normálním životům. Vrátit se do práce, do škol, opět se potkávat se svými přáteli, ale aby také opět došlo k nastartování ekonomiky. To vše bude možné v okamžiku, kdy bude šíření viru pod absolutní kontrolou. Současná opatření nikdo nechce prodlužovat ani o den déle, než to bude nezbytně nutné. Chytrá karanténa také pomůže krajským hygienickým stanicím zrychlit a zpřesnit jejich postupy. Díky využití digitálních technologií bude mnohem jednodušší identifikovat lidi, kteří přišli s koronavirem do kontaktu. Vše je samozřejmě plně v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a data jsou využita pouze po udělení výslovného souhlasu.

Inspirace v zahraničí

Nejedná se přitom o nic nového. Inspirovali jsme se tam, kde se to skvěle osvědčilo. Podobný systém chytré karantény již funguje. Používají jej například Korejská republika nebo Singapur. Posádka v Bučovicích je jednou z mnoha, které jsou zapojeny do takzvané chytré karantény. Zdravotníci praporu, kteří jsou vyčleněni pro výjezdní skupinu s působností v celém Jihomoravském kraji, jsou připraveni ve dne v noci. Nadrotmistr Lukáš Slejška, zdravotní sestra obvaziště, jak zní jeho přesné zařazení, je nejen připraven, ale s týmem pravidelně trénuje. Všechny činnosti spjaté s rychlou přípravou je třeba mít natolik sladěné, aby bylo možné v případě povelu co nejrychleji vyjet.

Efektivní opatření

„Chytrá karanténa je nejefektivnější opatření státu vůči pandemii koronaviru. Má za cíl omezovat ekonomické ztráty a vrátit se do běžného života a opětovně otevřít nejenom školní docházku." Dále nadrotmistr Slejška dodává: „Chytrá karanténa probíhá tak, že na základě souhlasu nakaženého člověka s poskytnutím osobních údajů dostane pracovník call centra mapu s místy, kde se minimálně na 15 minut ocitl. Společně pak vytipují lidi, kteří s ním přišli do kontaktu. My na základě nařízení a vyslání záchranné služby dispečinkem potenciálně nakažené lidi navštívíme a odebereme vzorek pomocí výtěru z nosohltanu," shrnul aspekty chytré karantény zdravotník 74. mechanizovaného praporu nadrotmistr Lukáš Slejška. Veškerá činnost výjezdních týmů je samozřejmě uskutečňována v ochranných oděvech. Ty mají několik vrstev a pro cvičené profesionály je jejich nasazení otázkou několika minut.

Postup pro potenciálně nakažené

- Člověk, který se dozví, že se nakazil onemocněním COVID-19, je kontaktován krajskou hygienickou stanicí, aby společně s hygienikem identifikoval co největší počet rizikových kontaktů za posledních 5 dnů.

- Když k tomu vydá oficiální souhlas, vytvoří na základě mobilních dat od operátorů krajská hygienická stanice „vzpomínkovou mapu" míst, na nichž se nakažený pohyboval.

- Poté, co si nakažený vzpomene společně s hygienikem na všechny potenciálně ohrožené kontakty, formou speciálně vybudovaného call centra jsou lidé co nejrychleji informováni a izolováni v karanténě.

- Následně jsou tito lidé v karanténě po 4–5 dnech navštíveni dvoučlenným odběrovým týmem, který odebere vzorek a zajistí, aby se dostal do laboratoře s volnou kapacitou. Cílem je, aby byl otestovaný člověk v co nejrychlejším možném čase (ideálně do 48 hodin) zpraven o výsledku.

- V případě, že je test pozitivní, nový nakažený prochází stejným procesem. Samozřejmě za předpokladu jeho oficiálního souhlasu.

Pomáhá i internet a chytrá aplikace

Kromě toho pomáhají i moderní technologie, které má na dosah každý z nás. Například bezplatná aplikace eRouška, která také, prostřednictvím technologie Bluetooth, pomůže hygienikům snadněji, efektivněji a rychleji dohledávat lidi, s nimiž v poslední době nakažení přišli do styku a u nichž je vysoké riziko nákazy. Výhodou pro uživatele je zejména skutečnost, že v případě, že u nich nákaza propukne, dokážou snadno a rychle předat hygienikům své kontakty za poslední dny a hygienu navíc upozorní i na kontakty s těmi, které nemohou osobně znát. Spojuje je pouze to, že mají oba nainstalovanou eRoušku a náhodou se jejich telefony dostaly do blízkosti, např. při jízdě MHD. Platí zde zásadní poučka. Čím více nás bude eRoušku používat, tím lepší vytvoříme síť, která nás bude vzájemně chránit a varovat před rizikem. Dále je zde mobilní aplikace Mapy.cz. Těm, kteří ji používají, umí zaslat upozornění v případě, že jim hrozí zvýšená pravděpodobnost nákazy virem COVID-19, a to na základě významného osobního kontaktu s pozitivně testovaným člověkem, tedy dle polohových údajů získaných prostřednictvím technologie GPS.

Text a foto: Michal Voska

DEFENDER
022 17-71

SKULA
SKULA

Představujeme příslušníky aktivní zálohy a jejich profese

Záložníci **pod lupou**

Erik Maidl, narozen v roce 1983 v Olomouci, kde žije i nyní

Erik studoval dva roky slaboproud, ale kvůli šikaně přešel na učební obor prodavač a poté na nástavbu, provoz obchodu na obchodní škole v Olomouci. Šikana ho dovedla k bojovým uměním jiu-jitsu, taekwondo a dalším, v nichž je nyní i instruktorem. Sporty ho provází celý život, zejména pak hory jsou jeho velkou láskou, a to jak v létě, při horolezení, tak i v zimě, při veškerých lyžařských sportech. K tomu také rád jezdí na kole. Jeho rodina je manuálně zaměřená. Maminka, která pochází z Ruska, podniká, je švadlenka, otec je malíř a bratr pracuje v gastronomii, která nyní zažívá krušné období.

Civilní profese

Nyní je Erik zaměstnán jako číšník v mexické restauraci, ale vyzkoušel si celou řadu profesí. Dělal i montážníka ocelových konstrukcí na železnici. Věnoval se nicméně i svému oboru ze studií. Pracoval jako prodavač v oboru elektro a také pomáhal otci při malířských pracích.

Vztah k armádě

Jeho praděda byl za druhé světové války partyzánem. Děda byl u Hradní stráže. Praděda z matčiny strany byl majorem v Sovětské armádě. Otec absolvoval jen základní výcvik, tedy povinnou vojenskou docházku jako kuchař. Erik má rád respekt, autoritu a řád. Pomáhá lidem, jak to jde, nejen v době nouze, ale i normálně. Vyznává hluboké morální hodnoty a myslí si, že i to je součástí toho být vojákem.

Kdy se o AZ dozvěděl a jak

Před dvěma lety se o AZ dozvěděl od svého kamaráda, který začínal u záloh a poté se stal profesionálem u 73. tankového praporu v Přáslavicích.

Motivace pro vstup

Erikova motivace byla jednoznačná. Za prvé se chtěl dozvědět, jestli na to má, jestli to zvládne psychicky i fyzicky, a za druhé bere zálohu jako odrazový můstek k profesionální armádě, tedy kariéře vojáka z povolání.

Ohlasy okolí

Bývalá přítelkyně ho velmi podporovala. Okolí mu ale ne zcela věřilo, že to zvládne. Měl nicméně jejich podporu. Maminka mu věřila, otec ne, ale jen pro jeho povahu. Teď ho ale zcela podporují, přátelé se dokonce zajímají o službu u AZ, a tak jim často a dlouze odpovídá na jejich zvídavé otázky.

Pozice v AZ

Je hodností svobodník. Svoji pozici si vybral. Je v pěší rotě KVV Olomouc jako střelec a průzkumník, ale chtěl by se stát zdravotníkem. Koresponduje to s jeho zapálením v pomoci druhým.

Četnost cvičení

Za rok mají dvě velká cvičení, která trvají zhruba čtrnáct dní. A přes rok absolvuje čtyři pochody, které trvají dva až tři dny. Jsou i dobrovolná cvičení, bez povolávacích rozkazů. Jde o pochody anebo účast na pietních akcích. Také s rotou chodí darovat krev a plazmu.

A dělají dobrovolné akce pro veřejnost. Na své vlastní náklady.

Ohlasy vojáků z povolání

Instruktoři z profesionální armády jsou hodně překvapení, že AZ dokážou rychle reagovat a pružně se přizpůsobovat všem potřebám. Záložáci profesionální vojáky podporují a jsou rádi, že po dobu dvou týdnů jsou spolu, pohromadě. Vzájemně se velmi respektují. Mezi vojáky z povolání má mnoho kamarádů. Nikdy se nesetkal s nějakou negací, vždy jen s podporou a uznáním. Každý, s kým se setkal, si uvědomuje, že jezdí na cvičení a pochody i na úkor svých zájmů. To vše pro službu vlasti.

Pozice vojáka z povolání

Zálohy od začátku bral jako možný mezistupeň před vstupem do armády. Chystá se tedy do armády vstoupit, a to i s ohledem na současný stav. Čím dál více vidí smysl armády ne pouze jakožto ozbrojené složky, ale i jisté pomocné ruky ostatním. Koronavirus, který trápí v současné době prakticky celý svět, byl tím posledním střípkem v jeho rozhodnutí stát se vojákem z povolání. Nejlépe pak zdravotníkem obvaziště.

Na základě vyprávění Erika Maidla zpracoval Michal Voska, foto: archiv Erika Maidla

Hasili nejen letouny

Čeští vojenští hasiči cvičili na americké letecké základně v německém Ramsteinu

Čeští vojenští hasiči ze všech leteckých základen a Správy letiště Pardubice navštívili ve dnech 9. – 13. března americkou leteckou základnu v německém Ramsteinu. Cestu zorganizovala Agentura logistiky, tak jako většinu zahraničních aktivit, pro příslušníky VHJ AČR. Cílem zaměstnání bylo nacvičit zvládnutí požáru letadla při letecké nehodě, záchranu posádky nebo zvládnutí problematiky úniku paliva H-70, které používají letouny F-16 partnerských států NATO.

Kromě českých vojenských hasičů se akce zúčastnili také kolegové z Litvy, Lotyšska a Bulharska. Všichni si zároveň prohloubili schopnosti spolupráce v mezinárodním kolektivu a v cizím prostředí a pochopitelně komunikaci v anglickém jazyce. Američtí instruktoři z Hasičské akademie amerického letectva v Evropě si naopak prvně vyzkoušeli mobilní plynový simulátor, který věrně imituje letoun F-15, případně i další bojový letoun této kategorie.

Agentura logistiky tak opět využila svých možností pro prohloubení mezinárodní spolupráce Vojenských hasičských jednotek za aktivní pomoci Velitelství vzdušných sil. Tato spolupráce zaznamenala za posledních pět let velký pokrok a destinace jako Slovensko, německý Ramstein nebo Nebraska a dotčené partnerské národy se staly nedílnou součástí procesu získávání nových poznatků a zkušeností pro české vojenské hasiče.

Kapitán Jan Měřička z Agentury logistiky, který byl pověřeným vedoucím české výpravy, k celé akci dodal: „Mezinárodní spolupráce představuje pro české vojenské hasiče nejen významnou součást výcviku a teoretické výuky, ale rovněž motivaci k sebevzdělávání jednotlivých lidí, kteří jsou na takovouto akci vybráni. Stejně tak se nám těmito aktivitami daří výrazně posilovat dobré jméno nejen českých vojenských hasičů a jejich útvarů, ale také Armády České republiky i celé země před našimi aliančními partnery."

Text a foto: kpt. Jan Měřička

Martina Panáčková byla úspěšná v civilním životě, přesto se rozhodla pro vojenskou dráhu

Odhodlání nezastavil ani koronavirus

Ani pandemie koronaviru nezastavila výcvik ve Vyškově. Jedna z účastnic kurzu základní přípravy (KZP) Martina Panáčková nám prozradila, jak výcvik probíhá, v čem je jiný, ale i to, s jakou motivací do něj šla.

Martina Panáčková se narodila v Brně, momentálně bydlí v malé vesnici kousek za Brnem. Vystudovala Mendelovu univerzitu v Brně, Fakultu regionálního rozvoje a mezinárodních studií. Díky tomu, že celé studium bylo v anglickém jazyce, se jí naskytlo několik příležitostí, kdy se během školy dostala do zahraničí. Účastnila se například měsíční stáže v Chile nebo studia na univerzitě v Bangkoku.

Martino, co vás přivedlo na tuto dráhu?

Cestování patří odjakživa k mým největším koníčkům. V posledních letech ale všechny moje cesty směřovaly do Thajska, kam jezdím trénovat thajský box, kterému se několik let věnuji závodně. S cestováním byla také vždy spojena moje láska k letadlům. Dětský sen stát se kosmonautem nebo letuškou nakonec v kombinaci se sportem nabral jiný směr a vznikly první úvahy o tom, že bych se mohla stát vojákem. O tom ale nechtěli doma vůbec slyšet.

Co jste před nástupem do KZP dělala v civilu?

Ještě donedávna jsem pracovala jako manažerka v mezinárodní IT firmě, což mě bohužel po čtyřech letech už nijak nenaplňovalo. Měla jsem však skvělý management, který mě podpořil v tom, abych se stala členkou Aktivní zálohy AČR. A tak můj první kontakt s armádou začal přes zálohy. Brala jsem to od začátku jako takovou zkoušku, jestli to vůbec dám. Ani ne tak fyzicky, jako spíš psychicky. Přece jen prostředí korporátu a kasáren se hodně liší a tvrdohlavá holka z kanceláře nemusí úplně zapadnout. Naštěstí opak byl pravdou a po šesti intenzivních týdnech ve Vyškově se ze mě stala záložačka na 24. základně dopravního letectva. Už v ten moment jsem si byla jistá, že to jen u záloh neskončí.

Připravovala jste se nějak před nástupem na kurz?

Trvalo něco přes rok, než jsem si znovu srovnala v hlavě svůj život, stihla ještě pár tréninkových kempů v Thajsku, dala výpověď v práci a prošla všemi vyšetřeními a výběrovými řízeními, které vedly k tomu stát se vojákem z povolání. Jsem ráda, že Kbely-letiště budou opět mým pracovištěm. A to i přesto, že k vzdušným silám už patřit nebudu. Kurz základní přípravy ve Vyškově měl trvat tři měsíce. Pak ale přišel koronavirus. Nejvíc mě trápilo, zda do Vyškova za této situace vůbec nastoupíme. V té době jsem už byla bez práce, fyzicky jsem také byla připravena. Měla jsem tedy radost, když mi přišla pár týdnů před nástupem z rekrutačního střediska zpráva, že kurz začne od 1. dubna, tak jak bylo v plánu. Další informace byla, že bude zkrácený na šest týdnů nepřetržitého vojenského výcviku bez možnosti opustit vojenský prostor a cvičit se bude šest dní v týdnu. Neděle byla určená pro osobní volno.

Jak kurz probíhá a v čem je jiný oproti vašim zkušenostem před vstupem do AZ?

Už při příjezdu do kasáren bylo jasné, že tento kurz bude zcela výjimečný. Od rána se všichni vojáci sjížděli do Vyškova v časových intervalech dle krajů, aby nenastala situace, že se nahromadí příliš mnoho lidí na jednom místě.

Před hlavním vchodem stáli vojáci v bílých kombinézách, brýlích a maskách a dbali na to, aby všichni dodržovali rozestupy minimálně dva metry. Všem nám pak byla změřena teplota, dostali jsme ochranné pomůcky, prošli dalším lékařským vyšetřením a začala karanténa. Uplynul týden karantény a všechno už konečně dostalo řád a systém. Jsem součástí družstva o 22 členech a každý jsme ubytováni na pokojích jednotlivě. S námi je tu i náš velitel družstva. Kromě těchto lidí jsem se zatím s nikým do kontaktu nedostala. Většinu času trávíme samostatně na pokojích samostudiem. Dvakrát denně si měříme a zapisujeme teplotu, každý den pereme roušky a vytíráme všechny prostory dezinfekcí. Výdej stravy probíhá individuálně do ešusů a naprostou samozřejmostí je nošení roušky, rukavic a dodržování rozestupů.

Musí to být náročné, zvládáte to i s ohledem na omezení prostoru, pohybu?

Součástí studia je přezkoušení, mezi dveřmi od pokojů už jsme stihli napsat několik testů. Pokud se někdo řádně nepřipraví na test, dostane celé družstvo alternativní úkol v podobě opsání dané látky třeba i pětkrát do sešitu, případně je družstvo předvoláno na chodbu na hodinové řízené samostudium vestoje. Máme za sebou první týden a musím uznat, že tyto metody začínají být psychicky náročné. Každý se s touto situací snaží vyrovnat po svém. Například kolega v sousedním pokoji o rozloze přibližně 3×5 metrů uběhl 10 km v čase 50 minut, což mi přijde jako hodně obdivuhodný výkon. Další kolega dělá pro změnu denně v průměru 500 dřepů, kliků a sklapovaček. Já se udržuji v kondici skákáním přes švihadlo, které prokládám stínovým boxem, protože mi ten pohyb taky samozřejmě už hodně chybí. Postupně se však začínáme dostávat na učebny, svítá tedy na lepší časy. Věřím, že jakmile nám skončí čtrnáctidenní karanténa, tak bude ještě spousta příležitostí k výcviku venku. Ten by měl být mnohem intenzivnější, abychom vše dohnali. Jsem přesvědčená o tom, že ti, kteří to s armádou myslí vážně, těch šest týdnů prostě vydrží za každých podmínek.

Dle vašich slov vás jen tak nic nezastaví. Máte nějaké motto či životní filozofii, se kterou to zvládáte?

Myslím, že jsem na sebe obecně celkem tvrdá a ve všem, co dělám, potřebuji mít nějaký cíl. Věřím, že tento přístup mi vydrží i v armádě a na celou tu cestu se těším. Vím, že často moje slova zní přemotivovaně, od svých kamarádů vojáků často slýchám: „Však počkej, Marťo, ono tě to v té naší firmě přejde." I přesto beru tuto větu s nadsázkou a říkám si, že se na mé cestě nenechám ničím odradit, a už vůbec ne nějakým koronavirem. To bych chtěla vzkázat i všem, kteří pochybují ať už o sobě nebo o situacích, které zrovna jejich cestu nějakým způsobem komplikují. Nikdy si nenechte vzít své sny. Já ve svém životě udělala spoustu radikálních změn, nelituji ani jedné, protože mě to ve finále vždy posunulo o kus blíž k mému cíli.

Připravil: Michal Voska, foto: archiv Martiny Panáčkové

Alianční program vysokokapacitních letounů využívá i ČR

Program **SALIS**

Pro efektivní boj s koronavirem bylo zapotřebí zajistit rychlé dodávky ochranných prostředků, zejména pak ústenek a respirátorů, ale i dalšího zdravotnického vybavení. Jelikož je naše země součástí programu SALIS, můžeme využívat efektivitu a přepravní kapacity největších transportních letounů světa.

Systém využívá 10 zemí (Belgie, Česká republika, Francie, Německo, Maďarsko, Lucembursko, Norsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko). Pronajímají letadla Antonov AN-124-100 jako strategické řešení pro mezinárodní leteckou přepravu. SALIS poskytuje zajištěný přístup až k šesti letadlům AN-124-100 (připraven na misi do devíti dnů v případě krize) na podporu operací NATO a Evropské unie. V prosinci 2016 Agentura NATO pro podporu a pořizování (NSPA) uzavřela smlouvy se dvěma společnostmi se sídlem na letišti Lipsko-Halle v Německu (Antonov SALIS Gmbh a Ruslan SALIS Gmbh). Na základě těchto smluv je zúčastněným zemím programu SALIS poskytnut přístup ke strategickým leteckým přepravám nadměrného nákladu na základě dohodnuté kvóty letových hodin ročně. Původní program počítal s letouny C-17 Globemaster, ale Antonov se ukázal jako lepší řešení.

Tento systém umožní zemím nejen výrazně ušetřit díky rozložení nákladů, ale poskytuje přepravní kapacity, které si ne každá země může dovolit. Služby letounu AN-124 česká armáda v minulosti využila už mnohokrát. Přepravoval obrněnce, vrtulníky i vybavení do bojových operací a misí po celém světě – do Afghánistánu, Iráku nebo Mali. V programu SALIS má stejně jako další účastnické státy zamluvený určitý počet letových hodin, které v případě potřeby může využít. A o tom, že jsou letouny tohoto typu velice ceněny, svědčí zejména jejich přepravní možnosti a nebývalé kapacity. Do útrob tohoto obra se vejde více než sto tun nákladu, přičemž maximální vzletová hmotnost činí přes 400 tun. Pardubické letiště v době psaní tohoto článku přijalo již několik letounů tohoto typu. V každém bylo právě zmíněných více než sto tun materiálu. Ten vyložila zhruba stovka vojáků do dvaceti vozů Tatra T-815.

Text a foto: Michal Voska

A fakta

Antonov An-124-100 Ruslan, v kódu NATO Condor

- **Posádka:** 4–6 (pilot, kopilot, navigátor, hl. letový inženýr (+ letový inženýr, radista) + 2 obsluhující náklad)
- **Rozpětí:** 73,3 m
- **Délka:** 69,1 m
- **Výška:** 20,8 m
- **Nosná plocha:** 628 m²
- **Hmotnosti:**
  - **prázdná:** 175 000 kg
  - **vzletová:** 405 000 kg
- **Max. užit. zatížení:** 150 000 kg
- **Pohonná jednotka:** 4× dvouproudový motor Progress D-18T
- **Výkon pohonné jednotky:** 4× 229,5 kN
- **Maximální rychlost:** 865 km/h
- **Cestovní rychlost:** 800–850 km/h
- **Dolet:** 5 200 km
- **Dolet s max. zátěží:** 4 500 km
- **Dostup:** 12 000 m

Domino

Vláda České republiky schválila jmenování Petra Vančury na služební místo státního tajemníka v Ministerstvu obrany. Petr Vančura uspěl ve výběrovém řízení, které vláda vyhlásila v lednu tohoto roku. Splnil všechny stanovené podmínky a výběrovou komisí byl vybrán jako nejvhodnější uchazeč. V dubnu tohoto roku končí jeho předchozí pětileté funkční období v této funkci. V návaznosti na výběrové řízení podepsal ministr obrany Lubomír Metnar s náměstkem ministra vnitra pro státní službu Josefem Postráneckým dohodu a v souladu se zákonem o státní službě byl Petr Vančura dnem 14. dubna 2020 jmenován na další pětileté období státním tajemníkem v Ministerstvu obrany.

Armáda dočasně stáhla vojáky z Iráku. „Naše vojáky dočasně stahujeme kvůli výraznému omezení plnění operačních úkolů. Důvodem jsou bezpečnostní hrozby, aktuální epidemie koronaviru a také plánovaná restrukturalizace obou misí," uvedl generálmajor Josef Kopecký, velitel Velitelství pro operace. Toto opatření bude platné do doby vydání rozhodnutí velitelů misí OIR a NMI. Výcvikové jednotky Armády ČR působí na území Iráku od roku 2017.

Ministři obrany evropských států, které podpořily vytvoření mezinárodního úkolového uskupení Takuba v rámci francouzské operace Barkhane, prostřednictvím telekonference diskutovali, jak nejen vojensky podpořit boj zemí v regionu Sahelu proti tamním ozbrojeným teroristickým skupinám. Bezpečnostní situace v Mali, zejména v jeho východní části, a v oblasti Sahelu zůstává i nadále vážná. Organizované ozbrojené skupiny pokračují v destabilizaci velké části Mali a dosáhly až do Nigeru a Burkiny Faso. Humanitární situace se zhoršuje. Místní obyvatelé jsou teroristy zastrašováni a nuceni opouštět své domovy. Útoky si vyžádaly již řadu obětí mezi civilisty i vojenskými jednotkami.

Vláda schválila vyhlášku, která zajistí, aby vojáci měli nárok na stejné ošetřovné jako ostatní příslušníci bezpečnostních sborů. Podle ministra obrany Lubomíra Metnara si to za své nasazení zaslouží. Armáda je také připravena podpořit koncept inteligentní karantény vyčleněním až 33 odběrových týmů. Díky vyhlášce vojáci dostanou možnost zůstat doma s dítětem tak dlouho, dokud budou uzavřeny školy a dětská výchovná zařízení. Opatření se týká i pomoci postiženým.

Ministr obrany Lubomír Metnar předložil vládě České republiky informaci o veřejné zakázce na pořízení ručních palných zbraní od společnosti Česká zbrojovka Uherský Brod (ČZUB). Tato veřejná zakázka už vládě byla předložena v prosinci 2018, poté však byla zdržena kvůli stížnosti jiné neúspěšné společnosti k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Vzhledem k dlouhému odkladu zakázky se ukázalo, že se potřeby Armády České republiky navýšily. Rámcová dohoda tak bude počítat nově s hranicí až přes 39 tisíc pušek a pistolí, téměř o 5 tisíc více, resp. o 13 % více, než se původně plánovalo. Hodnota za kus však zůstává stejná, celková předpokládaná cena se proto navýší pouze o 10 % na 2,35 mld. Kč bez DPH s tím, že dle znaleckého posudku jde o cenu v místě a čase obvyklou.

Ministr Lubomír Metnar chápe stávající mimořádnou situaci a resort obrany je připraven se spolupodílet na řešení následků. Na základě jednání s ministryní financí Alenou Schillerovou byly identifikovány zdroje, kterými resort obrany podpoří státní rozpočet při financování vzniklých ztrát. „V součtu jsme z našeho rozpočtu připraveni uvolnit 2,9 miliardy korun. Vnímám to jako maximální možnou podporu státu za kritické situace. Restrikce se nesmí dotknout klíčových vyzbrojovacích projektů. Modernizace armády musí pokračovat. Rozhodli jsme se však posunout v čase některé akce s nižší prioritou," shrnul ministr Metnar.

Nejen 5G sítě

Rozvoj nových technologií bude spojen nejen s nemalým přínosem, ale i s jistými riziky

Nejen obecná snaha o získání moderní vojenské techniky, ale především udržování a rozvoj všech schopností Armády ČR v požadovaných termínech korespondují se zájmem státu o rozvoj globálně konkurenceschopných technologií. Přístup k pokročilým technologiím může poskytnout i menším zemím významné obranné schopnosti.

Kvalitativní posun v rozvoji technologií představuje rovněž zaváděná 5G síť. Pátá generace mobilních sítí přinese rychlejší sdílení a zpracování dat, a tudíž také menší prodlevu při ovládání různých zařízení či nástrojů primárně v on-line režimu. Tato výkonnější mobilní síť ale rovněž přinese nové možnosti pro útoky a zneužívání. Proces zabezpečení těchto sítí se bude vyvíjet spolu se zkušenostmi a potřebnými kapacitami, ale také mnohdy jako reakce na provedené útoky. Uživateli se nabízí otázka, zda nutně potřebuje novou technologii, která je však daleko náročnější na ochranu a samozřejmě i na finanční zdroje.

5G sítě představují nové možnosti i pro využívání autonomních zařízení (také ve vojenské oblasti), která budou pro svou činnost vyžadovat aktuální informace či vyžádané informace z příslušných databází. 5G sítě rovněž umožní umělé inteligenci (UI) zefektivnit přenos většího množství potřebných dat a výkon UI bude dále podporován možnostmi kvantových počítačů. Ty nacházejí nezastupitelné místo např. v rámci kvantové kryptografie. Přenos a zpracování dat tak bude ještě rychlejší a výkonnější (včetně výrazně vyšší kapacity přenášených dat).

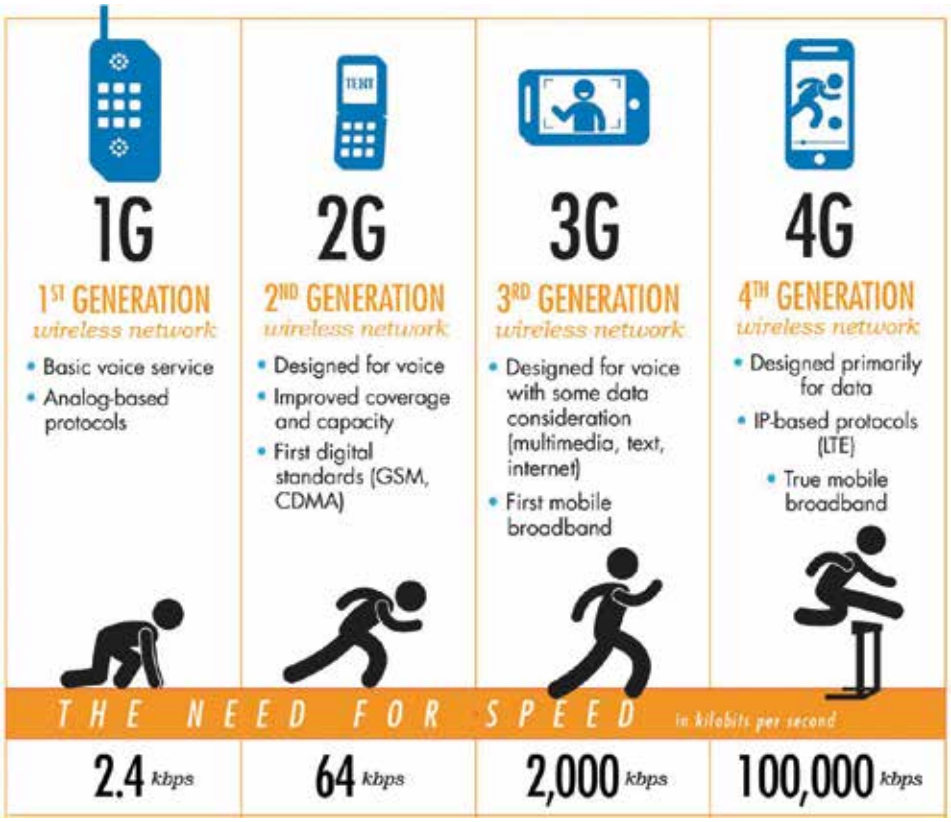

V souvislosti s vývojem informačních a komunikačních technologií (ICT) bude stále náročnější disponovat adekvátní kybernetickou obranou, která by byla schopna čelit dobře připraveným a rychle provedeným kybernetickým útokům. Již v současné době jsme svědky útoků na počítačové sítě různých institucí, které mají za následek únik informací či paralýzu v oblasti zabezpečení dat, výroby či služeb. Zpravidla jsou tyto události provázeny finančními škodami a mohou u obyvatel vyvolat také paniku či reálné ohrožení. S dynamickým rozvojem technologií lze očekávat, že tyto útoky budou zaměřovány na stále

rozsáhlejší množinu cílů. Budou do ní patřit také databáze, algoritmy a programy systémů výpočetní techniky, informační a komunikační technologie (včetně internetu věcí – IoT/Internet of Things), přenosové a řídicí systémy či senzory, které jsou kybernetickým útokem zranitelné. Zatím tyto útoky připomínají „průzkum bojem". Jak by však vypadala situace, kdy by byla podle předem připraveného plánu napadena velká část infrastruktury? V souvislosti s vývojem sofistikovaných zařízení a technologií lze také očekávat, že kybernetické útoky budou jedním z prvních kroků i před blížícím se rozsáhlejším konfliktem. Cílem bude maximálně paralyzovat akceschopnost protivníka, přivodit mu co největší problémy se zásobováním, s přesuny jednotek či vzájemnou součinností. V některých případech bude kybernetický útok představovat preventivní úder, který může druhou stranu postavit před těžké rozhodování, jak postupovat dál.

Jak tedy přistupovat k novým technologiím, které kromě benefitů mohou zásadně ohrozit naši bezpečnost? Musíme si přiznat, že pokrok nezastavíme, a pokud nebudeme včas investovat do nových technologií a nenaučíme se je efektivně aplikovat, budou rizika jejich zneužití vůči nám mnohem závažnější. Stále větší závislost společnosti na nových technologiích, jako je také IoT, ji činí zároveň zranitelnější. O možnostech využití IoT v oblasti vojenské infrastruktury se již uvažuje. Jeho zavedením by se dosáhlo propojení jednotlivých vojenských zařízení a techniky, sdílení informací, a tím i efektivnějšího používání ozbrojených sil. Toto propojení a sdílení informací může být výrazným způsobem ovlivněno využíváním 5G sítí. S 5G sítěmi se již také počítá pro navýšení schopností v oblasti komunikačních systémů (včetně osobních komunikačních systémů vojáka) či vedení elektronického boje.

Na druhé straně se otevírá příležitost technologicky vyspělému protivníkovi narušit či paralyzovat takovýto systém velení a řízení. Je potřeba připravit se na pokusy o převzetí kontroly nad zbraňovými či informačními systémy. V souvislosti s využíváním UI a 5G sítí lze očekávat podvržené informace. Algoritmy si již dnes umí velmi dobře poradit např. s vytvářením věrohodných imaginárních audio a video zpráv. Imaginární vystoupení politiků či katastrofické záběry je možné spatřit nejen ve filmové produkci, ale pronikají také do sociálních sítí. Tímto způsobem mohou v kritický okamžik obdržet velitelé na různých úrovních velení velmi sofistikovaně připravenou dezinformaci, která ovlivní jejich rozhodování. Jaký bude mít tato dezinformace dopad, bude záležet na okolnostech, jako je význam napadeného subjektu, načasování či souvislosti s navazujícími procesy. Jednotlivé dílčí útoky mohou připravovat vhodnou příležitost pro dosažení zamýšleného cíle. Celý postup může připomínat šachovou partii, jejíž kvalitativní úroveň, ale také rychlost tahů bude zásadním způsobem ovlivněna využíváním UI.

V současné době jsme svědky masivního rozvoje a využívání sociálních sítí. Je to totiž platforma umožňující nejen získávat informace od milionů lidí, ale také ovlivnit jejich myšlení a jednání. I zde lze, mnohdy velmi nenápadně, využít různých skulinek pro realizaci zájmů různých subjektů. Efektivita využívání a rovněž zneužívání informačních a sociálních systémů (třeba ve sféře manipulace společnosti) bude závislá jak na kvalitativních hodnotách (důležitost cíle), tak na množství subjektů, které ovlivní či zasáhne.

Je patrné, že si vedoucí představitelé ČR a celé EU uvědomují důležitost nástupu těchto technologií, které budou významně ovlivňovat naši budoucnost. Bohužel některá opatření se prosazují velmi pomalu a další subjekty ve světě mají v této oblasti soupeření mnohem flexibilnější přístup. Víme, jaký problém představuje získání odborně připraveného personálu. Proto je kromě osvojování si nových technologií dále nutno výrazně zlepšit procesy náboru a vzdělávání odborníků, kteří budou schopni nové technologie využívat pro potřeby ozbrojených sil.

Skutečná odolnost a akceschopnost EU (Evropy) stejně jako ostatních významných geopolitických subjektů (především USA, Čína, Rusko, Indie, Japonsko a Turecko) závisí na mnoha aspektech a schopnostech, zejména politických a ekonomických. Některé z nich se však nedají snadno vyjádřit a ukážou se až během krizových situací, jako např. při hromadné migraci, nebo za situace, kdy Evropa čelí hrozbám, jako je současná epidemie koronaviru. Na všechny potřebné schopnosti však bude mít významný vliv úroveň rozvoje technologií a způsob jejich využití.

Poznámka: Více se o UI můžete dočíst v A reportu č. 11/2018, 8/2019 a 10/2019.

Text: Pavel Lipowský, ilustrační foto: archiv A reportu

Připraveno ve spolupráci s redakcí ATM

Systém PODTEO tvoří lehký obrněný automobil Iveco M65E19WM 4×4 LMV Chassis Cab s účelovou nástavbou (v popředí) a jednoosý přívěs CL 35ARM PODTEO osazený doplňkovou meteorologickou aparaturou (za ním).

PODTEO

– kolová platforma pro radioteodolit RT20A

Do sestavy 13. dělostřeleckého pluku Armády ČR má být letos zaveden moderní prostředek hydrometeorologického zabezpečení, jenž nese název PODTEO. Od poloviny 90. let minulého století se totiž při zjišťování stavu počasí mohou meteorologové u dělostřeleckých jednotek spolehnout výhradně na komplet přepravovaný dvojicí středních nákladních terénních automobilů Praga V3S se skříňovými nástavbami. Takovéto řešení již neodpovídá současným požadavkům, a proto se od roku 2015 vyvíjela adekvátní náhrada, loni dokončená a vyzkoušená.

Připomeňme, že v organizační struktuře jediného dělostřeleckého útvaru české armády sídlícího v posádce Jince jsou zařazena celkem tři čtyřčlenná meteorologická družstva – po jednom u baterie STAR (název vychází z anglického Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance, tedy sledování, zjišťování cílů a průzkumu) i 131. a 132. dělostřeleckého oddílu. Těchto dvanáct specialistů má na starosti zjišťování momentálního stavu atmosféry a jejího vlivu na přesnost dělostřelecké palby, při čemž by jim v budoucnu měla asistovat nová vozidla s přívěsy PODTEO (zkratka znamená PODvozek TEOdolitu).

Řešitelem úkolu PODTEO byl stanoven státní podnik VTÚ (Vojenský technický ústav), konkrétně jeho odštěpný závod VTÚPV (Vojenský technický ústav pozemního vojska) sídlící ve Vyškově. Na financování projektu vyčlenilo Ministerstvo obrany 28,208 mil. Kč. První kus zmíněného systému absolvoval

Do výbavy vozu Iveco LMV je zařazena mobilní maskovací souprava MM-BF-PODTEO/L ve variantě „lesní". Jedná se o multispektrální kamufláž určenou k trvalému maskování techniky (za jízdy i při stání) proti prostředkům pozemního i vzdušného průzkumu ve viditelné, infračervené (blízké, střední, vzdálené) a mikrovlnné oblasti spektra. Maskovací dílce se na vozidlo upevňují bez zásahu do konstrukce vozidla pomocí samolepicích suchých zipů Velcro Ultramat.

praktickou část vojskových zkoušek v termínu 7. – 11. října 2019.
Zatímco v průběhu roku 2020 vstoupí do služby prototyp, dohromady se pro 13. dělostřelecký pluk plánuje nákup tří prostředků s možností rozšíření až na pět kusů PODTEO. Touto akvizicí získá AČR systém, který výrazně zvýší rychlost operačního použití a zadávání meteorologických dat do systému řízení palby, zkrátí se doby získání dat pro hydrometeorologické zabezpečení dělostřelectva a ostatních jednotek a zjednoduší se výcvik obsluh i komptabilita softwaru se všemi druhy sond včetně nových typů.

Technický popis

Úlohou nové vozidlové platformy hydrometeorologického zabezpečení je zajistit samostatnost a mobilitu meteorologického družstva včetně jeho základní balistické a protistřepinové ochrany. Soupravu PODTEO tvoří lehký obrněný automobil Iveco M65E19WM 4×4 LMV Chassis Cab s účelovou nástavbou (jedná se o variantu, která svým provedením vychází z ambulance LOV Zdrav, zavedené a provozované v AČR od roku 2010) a jednoosý přívěs CL 35ARM PODTEO, taktéž osazený doplňkovou meteorologickou aparaturou.
Vozidlo kompletu PODTEO umožňuje přepravu čtyř členů meteorologického družstva rozmístěných v kabině řidiče (řidič-strojník a velitel) a nástavbě vozidla (starší meteorolog a meteorolog). Zadní prostor automobilu lze využít v místě rozvinutí také jako krátkodobé pracoviště pro jednoho příslušníka, případně jako zázemí pro dva příslušníky meteorologického družstva za nepříznivých klimatických podmínek.
Vůz Iveco M65E19WM 4×4 LMV Chassis Cab pohání vodou chlazený vznětový přeplňovaný řadový čtyřválec F1C o zdvihovém objemu 3000 cm^3 a výkonu 140 kW (při 3700 ot/min), respektive točivém momentu 456 Nm (při 1800 ot/min). Pohonnou jednotku doplňuje automatická převodovka ZF 6HP260 se šesti převodovými stupni vpřed a jedním vzad. Palivo k motoru je přiváděno z nádrže o objemu 110 l. K lepší bezpečnosti za jízdy slouží systém ABS se dvěma módy, a to On-Road (vozovka) a Off-Road (terén). Vozidlo je osazeno čtyřmi koly s lehkými hliníkovými disky a bezdušovými pneumatikami o rozměru 325/85 R16, vybavenými dojezdovými vložkami, jejichž zavěšení je řešeno nezávisle. Přední a zadní kotoučové brzdy jsou umístěny v blízkosti diferenciálů z důvodu protiminové ochrany. Pérování podvozku probíhá za pomoci hydraulických tlumičů a vnějších koaxiálních spirálových pružin. Automobil má taktéž soustavu centrálního dohušťování CTIS se čtyřmi úrovněmi tlaku v pneumatikách podle zvoleného režimu jízdy. Jako speciální výbava je s vozidlem kompletu PODTEO dodáván

Přívěs PODTEO je uzpůsoben pro trvalé zabudování antény radioteodolitu RT20A a pro uložení vezené speciální a účelové výbavy meteorologického družstva včetně vlastního elektrického zdroje – elektrocentrály EC 4 kW. Anténa radioteodolitu RT20A je na nástavbě přívěsu upevněna ve sklápěcím mechanismu poháněném elektrohydraulickým agregátem. Ten zároveň slouží pro ustavení přívěsu PODTEO v místě rozvinutí do horizontální polohy pomocí čtyř teleskopických podpěr. Výška přívěsu PODTEO se vztyčenou anténou RT20A činí cca 4 200 mm. Při jízdě přívěsu PODTEO je anténa radioteodolitu RT20A sklopena do tzv. přepravního lože umístěného v horní části nástavby.

V nástavbě vozidla kompletu PODTEO se nachází prostor pro přepravu a činnost dvou ze čtyř příslušníků meteorologického družstva.

i lanový elektrický naviják Ramsey RE 12000 s příslušenstvím, který je umístěn na přední části podvozku.
Obvodový plášť, podlaha a strop stroje Iveco M65E19WM 4×4 LMV Chassis Cab zabezpečují balistickou ochranu osádky v následujícím rozsahu: proti účinkům projektilů má kabina řidiče úroveň 3, zadní nástavba úroveň 2 dle STANAG 4569; protiminová odolnost je pro kabinu řidiče deklarována na stupni 2a, zatímco zadní nástavba má pancéřování stupně 1 dle STANAG 4569. Přívěs CL 35ARM PODTEO není balisticky chráněný. Kromě schopnosti přesunu po vlastní ose lze na větší vzdálenosti prostředek PODTEO přepravovat po železnici, námořním transportem a středními dopravními letouny kategorie C-130 Hercules.
Nástavba vozu Iveco M65E19WM 4×4 LMV Chassis Cab obsahuje speciální vybavení pro činnost meteorologického družstva, přičemž

se jedná zejména o základní technologie (klimatizaci, nezávislé topení, elektroinstalaci, osvětlení), komunikační a informační systém (dvojici radiostanic L3Harris AN/PRC-117G(V)1(C) s kompletem duálního zesilovače RF-7800UL-V250 a příslušenstvím, digitální interkom Mesit VICM 200 Combat, mobilní počítačovou platformu Optokon LMCP-28H-NG, notebook Getac S410, tiskárny Zebra RW420 a Epson LX-350, datový rozvod). Vnější vybavení vozidla z hlediska rádiového a datového spojení tvoří v přední části kapoty vozidla dva anténní držáky osazené vozidlovými širokopásmovými anténami RF-3187-AT320; na nástavbě vozidla je instalován pár aktivních L1/L2 GPS antén RF-3071-AT230 a stejný počet optických konektorů HMA se nalézá ve vnější vstupní schráně nástavby vozu.

Přívěs CL 35ARM PODTEO disponuje nástavbou tvořenou rámovou konstrukcí s krycí plachtou, sklápěcím mechanismem se zabudovanou anténou radioteodolitu RT20A, hydraulickým systémem ustavení přívěsu a sklápění antény, zdvihacím zařízením výnosné elektrocentrály ZZ-EC 4kW, skříňkovou sestavou s instalovaným technologickým zařízením (odvlhčovačem, elektrickým rozváděčem, dvoucestným nabíječem akumulátorových baterií radiostanic RF-5058-CH002 a osvětlením), aparaturou radiosondážního systému měření atmosféry značky Vaisala (vyhodnocovací jednotkou Marwin MW32 s příslušenstvím, přenosnou anténou CG31, taktickým meteorologickým pozorovacím systémem MAWS201M Tacmet a radioteodolitem RT20A s příslušenstvím), speciální a účelovou výbavou (vezenou zásobou vodíku – čtyřmi tlakovými láhvemi po 50 l, vypouštěčem balonů FB32, soupravou vnějšího rozvodu vodíku, elektrocentrálou EC 4 kW a maskovacím pokryvem o rozměru 9×12 m).

Speciální vybavení

Jádro odborného přístrojového vybavení pro komplexní radiosondážní průzkum atmosféry v rámci systému PODTEO tvoří počítač Marwin MW32, používající 1,5GHz procesor COM Express PC s 2GB paměťovým modulem SO-DIMM a ukládající informace na interní 8GB SSD disk. Typ MW32 se ovládá prostřednictvím uživatelského rozhraní tvořeného TFT LCD SVGA displejem s úhlopříčkou 8,4 palce, deseti funkčními tlačítky a alfanumerickou klávesnicí. Jakožto operační systém používá Windows Embedded Standard 2009.

S Marwinem je propojený radioteodolit RT20A, který v podstatě představuje soustavu čtyř pasivních anténních prvků (dohromady mají výšku 2 000 mm a hmotnost 133 kg), sledujících automaticky pohyb radiosond v atmosféře. Anténa se díky zabudovaným servomotorům natáčí do směru a výšky, v níž se právě nachází vypuštěná radiosonda, na základě propočtu změn elevace i azimutu předává tato data pro výpočet polohy radiosondy v prostoru do přístroje MW32 a přijímá hodnoty meteorologických veličin měřených vlastní radiosondou. Velkou výhodou je plně pasivní provoz bez demaskujícího elektromagnetického vyzařování, což případnému protivníkovi výrazně ztěžuje odhalení pozice meteorologického prostředku v terénu.

Kromě uvedené pasivní anténní jednotky se navíc dá k MW32 připojit i všesměrová kombinovaná přenosná anténní soustava CG31. Ta se skládá z helické UKV antény (pracující v rozsahu 400–406 MHz) se zesilovačem

Pohled z místa velitele družstva na pracoviště řidiče-strojníka EC

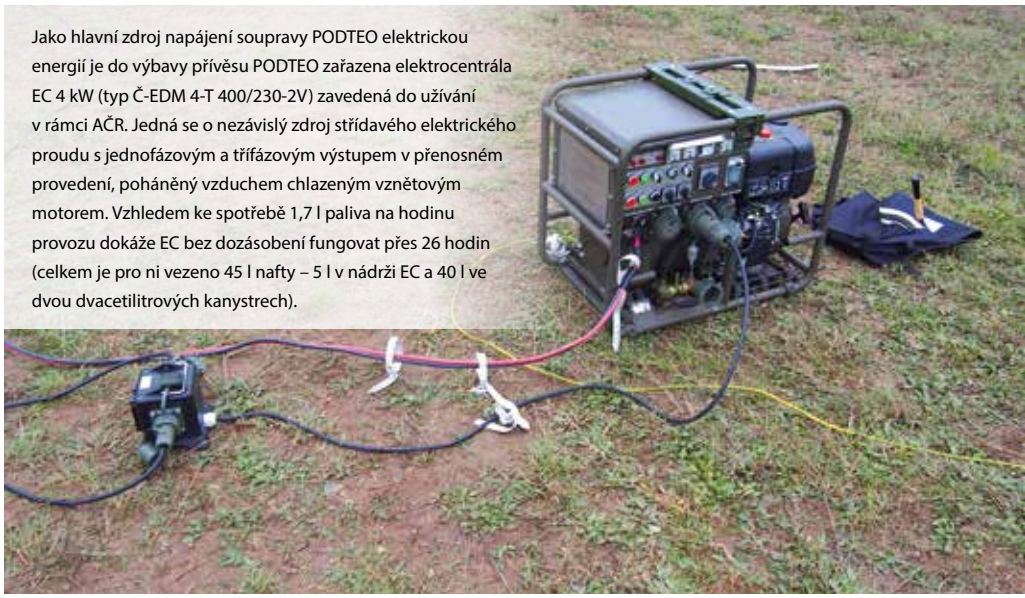

Jako hlavní zdroj napájení soupravy PODTEO elektrickou energií je do výbavy přívěsu PODTEO zařazena elektrocentrála EC 4 kW (typ Č-EDM 4-T 400/230-2V) zavedená do užívání v rámci AČR. Jedná se o nezávislý zdroj střídavého elektrického proudu s jednofázovým a třífázovým výstupem v přenosném provedení, poháněný vzduchem chlazeným vznětovým motorem. Vzhledem ke spotřebě 1,7 l paliva na hodinu provozu dokáže EC bez dozásobení fungovat přes 26 hodin (celkem je pro ni vezeno 45 l nafty – 5 l v nádrži EC a 40 l ve dvou dvacetilitrových kanystrech).

Základní technické parametry – jízdní souprava PODTEO	
Celková délka	cca 9 500 mm
Celková šířka*	2 460±5 mm
Celková výška**	2 375 mm / 2 365 mm
Světlá výška**	370 mm / 365 mm
Brodivost	max. 750 mm
Rozchod kol	1 710 mm
Celková hmotnost jízdní soupravy	max. 10 800 kg
Max. provozní rychlost***	80 / 40 / 15 km/h
Jízdní dosah	min. 400 km
Stoupavost	max. 30°
Průměr otáčení	min. 18 m
Vezená zásoba PHM****	110 / 40 / 5 l
Poznámky: * přes sklopná zpětná zrcátka vozidla; ** při pohotovostní / celkové hmotnosti; *** na silnici se zpevněným / nezpevněným povrchem / v terénu; **** v nádrži vozidla / na přívěsu – v kanystrech / na přívěsu – v nádrži EC	

Základní technické parametry – vozidlo PODTEO	
Celková délka	5 655±5 mm
Celková šířka*	2 060±5 mm / 2 460±5 mm
Celková výška (mimo pruty antén)**	2 375 mm / 2 365 mm
Světlá výška v mezích rozvoru**	370±5 mm / 365±5 mm
Rozvor náprav	3 530±5 mm
Rozchod kol (přední / zadní)	1 720±5 mm / 1 715±5 mm
Nájezdový úhel (přední / zadní)	54° / 44°
Pohotovostní hmotnost	6 950 kg
Provozní hmotnost	7 280 kg
Celková hmotnost	7 300 kg
Přípojná hmotnost (brzděný přívěs)	max. 3 500 kg
Stoupavost	max. 30°
Statická příčná stabilita	max. 30°
Max. provozní rychlost (s omezovačem)	90 km/h
Poznámky: * se sklopenými zpětnými zrcátky / přes sklopná zpětná zrcátka; ** při pohotovostní / celkové hmotnosti	

Základní technické parametry – přívěs PODTEO	
Celková délka	4 445±5 mm
Celková šířka*	2 230±5 mm / 2 365±5 mm
Výška**	2 325±5 mm / 4 200 mm
Světlá výška	410±5 mm
Nájezdový úhel (zadní)	28°
Brodivost	max. 750 mm
Rozchod kol	1 710 mm
Pohotovostní hmotnost	2 420 kg
Provozní hmotnost	3 374 kg
Celková hmotnost	3 500 kg
Max. provozní rychlost	80 km/h
Poznámky: * bez pružných částí / přes poziční světla; ** přepravní / se vztyčenou anténou RT20A	

a přijímačem GPS signálu. Výška antény ve složeném stavu je 1 695 mm, hmotnost včetně 20m propojovacího kabelu činí 10,5 kg. Výhodou CG31 oproti RT20A je vyšší přesnost měření, neboť se jedná o aktivní vysílací systém. Nevýhodou je naopak snadná zjistitelnost a zarušitelnost nepřátelskými prostředky elektronického boje.

Komplexní radiosondážní průzkum atmosféry prostřednictvím systému PODTEO spočívá v měření přízemních a výškových meteorologických prvků, jež probíhá pomocí radiosond RS92-SGP, RS41-SGP nebo RS92-D zavěšených na meteorologických balonech naplněných vodíkem. Radiosondy RS92-SGP a RS41-SGP používají k určení své polohy (z té je vypočítáván směr a rychlost výškového větru) signál GPS. Pro radiosondážní průzkum s těmito typy sond se používá anténní souprava CG31 (tj. všesměrová a GPS anténa na trojnožce). Radiosonda RS92-D zjišťuje svou polohu sledováním vysílaného signálu radioteodolitem RT20A.

Finálním meteorologickým senzorem kompletu PODTEO, propojeným s výpočetní jednotkou Marwin, je systém sloužící k měření přízemních meteorologických hodnot MAWS201M Tacmet. Tento aparát zjišťující tlak, rychlost a směr větru, vlhkost a teplotu disponuje teleskopickým stožárem, jehož výška se dá nastavit od 1,8 do 3,6 m. Teplotní rozsah měření stanice se pohybuje od –50 do +60 °C, maximální zaznamenávaná rychlost větru dosahuje 35 m/s (tedy 126 km/h). Hmotnost zkompletovaného Tacmetu je 42 kg.

Text: Dušan Rovenský, foto: autor

Pozemní meteostanice MAWS201M Tacmet

Příslušník meteorologického družstva 13. dělostřeleckého pluku se chystá k vypuštění balonu, k němuž je již připevněna radiosonda.

CMV-22B
Osprey přichází

Letošního 21. ledna společnost Bell potvrdila, že se v Amarillu v Texasu uskutečnil první zálet konvertoplánu Osprey v nové verzi CMV-22B. Začátkem února byl tento stroj oficiálně předán US Navy, kde bude sloužit k zásobování letadlových lodí a dalších plavidel a kde tento typ postupně nahradí dosluhující letouny C-2A Greyhound.

Převzetím prvního konvertoplánu CMV-22B byla zahájena faktická realizace dlouho připravované náhrady zásobovacích letounů C-2A Greyhound, jež v americkém námořnictvu slouží již od poloviny 60. let minulého století. Dvoumotorové turbovrtulové stroje jsou schopné vzletu a přistání na letadlových lodích, kam pravidelně dopravují cestující a materiál v rámci role označované jako COD (Carrier Onboard Delivery). Hledání jejich nástupce však bylo velmi dlouhé a ani po důkladném posouzení všech možností neutichají některé hlasy kritizující volbu konvertoplánu.
Je ovšem nutné říct, že takto specializované letouny kromě US Navy využívá už jen minimum dalších provozovatelů, a tak nejde o kategorii, která by byla na trhu běžně dostupná. Vzhledem k relativně malým počtům by byl vývoj zcela nového typu i pro americké námořnictvo příliš nákladný, a tak nakonec muselo volit jen mezi dvěma řešeními, z nichž každé mělo svá pro a proti. Tím prvním byla možnost další modernizace a prodloužení životnosti strojů C-2A s tím, že by se při ní daly využít i technologie letounů včasné výstrahy E-2D Advanced Hawkeye, neboť jde o konstrukčně příbuzné typy. Je ovšem otázkou, jak dlouho by takto přestavěné Greyhoundy mohly vydržet ve službě – novým strojům by se jejich životnost jistě nevyrovnala.
Pokud chtělo jít námořnictvo cestou nákupu nového, již vyráběného a dostupného typu, který by disponoval požadovanou přepravní kapacitou a měl schopnost působit z palub letadlových lodí, nezbývalo nic jiného, než zvolit pořízení konvertoplánu Osprey vyráběného ve spolupráci firem Bell a Boeing. Zaveden je ve verzi MV-22B v US Marine Corps a jako CV-22B u speciálních sil US Air Force. První stroje už mají k dispozici rovněž ozbrojené síly Japonska. Velení US Navy se pro konvertoplány definitivně rozhodlo v lednu 2015, hlavní kontrakt na dodávku 39 kusů pak byl podepsán v červnu 2018 jako součást společné objednávky Ospreyů také pro USMC a Japonsko. Původně námořnictvo počítalo s pořízením celkem 48 strojů, nyní uvádí jako cílový stav 44 kusů.
CMV-22B z větší části odpovídá konfiguraci konvertoplánů USMC. Hlavní odlišností je instalace objemnějších palivových nádrží, z nichž dvě jsou integrovány do konstrukce křídla a další dvě pak v rozšířených tzv. sponzonech na bocích trupu, jež mimo jiné ukrývají také hlavní podvozkové nohy. Díky těmto nádržím se podařilo zvýšit dolet stroje z původních asi 1 600 km až na 2 130 km. Úpravami

prošlo rovněž komunikační vybavení, jež obsahuje prostředky kompatibilní se specifickými systémy US Navy a v němž jsou nově zahrnuty například krátkovlnné radiostanice pro spojení na velkou vzdálenost za horizont.
První zkušební let CMV-22B se na továrním letišti společnosti Bell uskutečnil již loni v prosinci, oficiálně byl ale oznámen až letošního 21. ledna. Krátce nato, 2. února, stroj přelétl na námořní leteckou základnu NAS Patuxent River v Marylandu, kde jej převzala zkušební letka US Navy HX-21 „Blackjack". U té nyní podstupuje finální vývojové a ověřovací testy, jež budou probíhat po celý rok 2020. Již 14. prosince 2018 byla oficiálně vytvořena nová námořní letka VRM-30 „Titans" (Fleet Logistics Multi-Mission Squadron) na základně NAS North Island v Kalifornii, která bude jako první vyzbrojena novými konvertoplány. Její příslušníci od té doby podstupují přeškolení a výcvik u letky US Marine Corps VMMT-204. První vlastní stroje by měli převzít letos v létě. Na první operační plavbu by se měla vydat v prvním čtvrtletí roku 2021 na palubě letadlové lodě USS Carl Vinson (CVN-70), kde budou poprvé operačně nasazeny bojové letouny F-35C Lightning II.
Úkolem letky VRM-30 tak mimo jiné bude také důkladné odladění zcela nového konceptu zásobování námořních uskupení kolem letadlových lodí, který bude ve srovnání s letouny C-2A Greyhound v mnohém odlišný. Až dosud byla zavedená praxe taková, že cestující i náklad byli nejprve transportováni na palubu letadlové lodě a v případě potřeby pak pomocí vrtulníků na další plavidla v operačním svazu. Díky schopnosti přistání na omezených plochách a režimu visu ale budou konvertoplány schopné v mnoha případech zásobovat jednotlivá plavidla přímo, bez nutnosti překládat materiál, což by mělo celý proces urychlit a zefektivnit.
Námořnictvo se však bude muset naučit žít i s některými omezeními strojů CMV-22B. Například s tím, že jejich kabina není přetlakovaná, a tak zejména při letu s cestujícími nebudou moci létat ve větších výškách, což bude komplikovat provoz zejména za špatných meteorologických podmínek, neboť nebude možné například vystoupat nad oblast bouřky a podobně. Nové postupy budou nutné i při pohybu strojů na palubě, protože ve vzletové či přistávací konfiguraci vyžadují větší prostor než Greyhound, a pokud sklopí křídlo a rotory do „kompaktní" konfigurace, nejsou schopny pohybu vlastní silou. Bude tedy nutné celý systém nastavit tak, aby Osprey na palubě příliš nezdržoval ostatní provoz, neboť na letadlových lodích jsou často i sekundy velmi důležité. Je ale třeba připomenout, že US Navy už má zkušenosti se stroji MV-22B od USMC, jež při společných operacích na letadlových lodích přistávají poměrně často.
Na druhou stranu, konvertoplány by měly přinést i některé nové schopnosti a možnosti využití. Například už jen tím, že nebudou vyžadovat, aby letadlová loď byla v tzv. letovém režimu a plula určitou rychlostí proti větru, ale budou moci vzlétat a přistávat i mimo „pracovní dobu" letové paluby. Na pevnině pak Osprey nebude vyžadovat standardní letiště, ale bude moci přistát v podstatě kdekoliv, stejně jako klasický vrtulník. Schopnost svislého vzletu a přistání má nově umožnit také přepravu raněných a nemocných lidí, což v případě C-2A kvůli silnému přetížení při vzletu pomocí palubního katapultu možné nebylo. Totéž se týká i často zmiňované přepravy motorů F135 pro letouny F-35C. Pohonné jednotky jsou mimo stroj v řadě ohledů velmi citlivé a pro bezpečný transport v letounu přistávajícím za využití brzdicích lan je nutná jejich částečná demontáž a uložení ve speciálním kontejneru. Osprey proti tomu nabídne šetrnější způsob dopravy. Opomenout nelze ani možnost zapojení CMV-22B do záchranných operací nad mořem, kde bude přínosem zejména jeho vyšší rychlost ve srovnání s vrtulníky.
Námořnictvo počítá s tím, že stroje Osprey zařadí k celkem třem letkám, kromě VRM-30 také k VRM-40 a VRM-50, přičemž poslední bude plnit úkoly výcvikové a doplňovací jednotky. Všechny budou součástí leteckého křídla COMVRMWING 1, jež bylo formálně vytvořeno 10. října 2019 na základně NAS North Island v Kalifornii. Jedna z jeho operačních letek však bude dislokována také na východním pobřeží USA. Celý proces přezbrojení na konvertoplány CMV-22B by měl být dokončen nejpozději v roce 2028.

Text: Tomáš Soušek, foto: Bell, Boeing, US Navy

CMV-22B z větší části odpovídá konfiguraci konvertoplánů MV-22B (na snímku).

Letecky přepravitelný přívěs s válečkovou stolicí

Na pardubickém letišti urychluje vykládku nákladních letounů profesionální paletový systém

Rychlá manipulace

Ministerstvo obrany České republiky pořídilo speciální letištní paletový systém, který urychluje nakládku a vykládku nákladních letounů CASA C-295M, Hercules C-130, Transall C-160, Globemaster III C-17, Airbus A400M, ale též Iljušin Il-76 a řadu dalších.

Před pořízením systému se občas stávalo, že například americký zásobovací letoun Hercules C-130 přistál v sousedním Polsku, odkud byl jeho náklad převážen do Česka kamionem. Manuální rozebrání a vynesení nákladu z palet by totiž zabralo i několik hodin. Posádka si nemohla dovolit kvůli nabitému letovému plánu tak dlouho čekat. Oproti tomu s profesionálním paletovým systémem je i vykládka velkých nákladů otázkou desítek minut.

Nová manipulační technika integrovaná do funkčního systému pro potřeby Správy letiště Pardubice je vhodná pro všechny transportní letouny vybavené systémem NATO-463L (Airborne Standard Pallet), kontejnery ISO 1C a objemný materiál uložený na tzv. paletových vlacích (navzájem spojených paletách 463L).

Systém K-loader

Ucelený systém

Celý paletový systém zahrnuje především K-loader s válečkovým posuvníkem pro manipulaci a přepravu paletizovaného nákladu do hmotnosti přibližně 11,3 tuny. Umožňuje nakládku a vykládku všech letadel s výškou dolního rámu nákladního prostoru od 990 mm do 5 590 mm.

Součástí pořízeného systému je dále válečková stolice pro kompletaci tzv. paletových vlaků. CTTT je letecky přepravitelný přívěs (v letounech CASA C-295M a větších). Usnadňuje přepravu až tří NATO 463-L palet a ISO 1C kontejnerů do celkové hmotnosti 13,6 tuny.

Vojáci na pardubickém letišti současně obdrželi tři soupravy speciálních nástavců s válečkovou dráhou (Rollerized Tine Extenders), tři vysokozdvižné vozíky HELI VD-60 a čtyři soupravy přenosných nájezdových vah pro přesné určení hmotnosti a těžiště nákladu. Stolice lze táhnout za K-loaderem i jakýmkoli jiným vozidlem. Všechny prvky systému jsou mobilní a vzájemně kompatibilní.

Přednosti paletového systému vyráběného britskou firmou AMSS Eagle House, doplněné o další techniku, se projevují zejména při odbavování velkých transportních letadel zapojených do vojenských či humanitárních akcí. Uplatňují se při manipulaci s materiálem při přípravě a ukončení mezinárodních operací, ale i organizaci leteckých dnů (např. Dny NATO v Ostravě).

Text: Vladimír Marek, foto: archiv výrobce

Devět specialistů z CBRN EOD týmu se zdokonalovalo v obsluze detekčních přístrojů a robotických prostředků

Roboti z Ameriky v akci

Tři různé druhy robotů doplněné o detekční přístroje zkoušeli příslušníci CBRN EOD (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear Explosive Ordnance Disposal) jednotky v rámci komplexního výcviku ve vojenském újezdu Boletice. Společně s chemiky z Liberce tak v druhém březnovém týdnu zahájili sérii cvičení nutných k certifikaci do NRF (NATO Response Force) 2021. Pyrotechnici 15. ženijního pluku díky tomu měli skvělou příležitost procvičit si práci s přístroji získanými darem od americké vlády v rámci dvou programů zahraniční spolupráce (Foreign Military Financing a Global Train and Equip Program).

Devět specialistů z CBRN EOD týmu se celý týden zdokonalovalo a zlepšovalo v obsluze detekčních přístrojů a robotických prostředků. Vojáci zároveň sami zjišťovali, o jaký kus je nová technika posunula dál v plnění jejich odborných úkolů.

„Používáme robot Talon verze Hazmat. Od klasických EOD robotů se liší tím, že je osazen detekčními přístroji. Ty dokážou rozpoznat průmyslové toxické látky a bojové chemické látky, dále potom zvládnou i měření radiace. Kromě Talonu tady máme další dva roboty DR (Dragon Runner) – 10, 20 verze Hazmat. Mohou se opět použít jako průzkumný prostředek nebo také k detekci nebezpečných látek," upřesnil kapitán Marek Pražák, velitel CBRN EOD týmu.

Ženisté museli během výcviku splnit i povinná zaměstnání ve střelecké a taktické přípravě ve spolupráci se 44. lehkým mechanizovaným praporem z Jindřichova Hradce. Hlavním bodem cvičení byl ale nácvik připravených scénářů, které odpovídaly reálným situacím.

„Měli jsme tady připravené dva scénáře. V jednom bylo například odstavené vozidlo, u kterého se dalo předpokládat, že nějak souvisí s teroristickou skupinou disponující toxickými látkami. Na základě těchto informací byl povolán CBRN EOD tým. Specialisté našli ve vozidle podezřelou sportovní tašku. Předem secvičenými postupy pak zjistili, že je v ní schované zařízení s nebezpečnou chemickou látkou, a to zařízení pak museli bezpečně deaktivovat," doplnil kapitán Marek Pražák.

Další společná příprava do NRF 2021 by se měla konat v květnu v rámci cvičení Yellow Cross 2020 ve vojenském výcvikovém prostoru Tisá u Liberce.

Text a foto: kpt. Zuzana Králová

Zjišťování kontaminace prostředí

Vojenské lesy nabízejí za atraktivní ceny **srnčí zvěřinu**

Od 1. května zahájily Vojenské lesy a statky (VLS) v 25 honitbách redukční odlov srnčí zvěře. Ulovenou zvěřinu umístí v souvislosti s opatřeními proti COVID-19 na tuzemský trh. Nabídnou ji především maloodběratelům prostřednictvím vlastní sítě 17 prodejních míst za cenu okolo 104 korun za kilogram.

Srnčí maso patří k celosvětově vyhlášeným gurmánským pochoutkám. Z Česka však tato potravina převážně mířila na vývoz či do restaurací, většímu rozšíření do domácích kuchyní bránila vysoká maloobchodní cena. Nyní si však kvalitní zvěřinu mohou užít především odběratelé z okolí současných i bývalých vojenských újezdů. Státní podnik VLS, který tyto lokality spravuje, ji v souvislosti s opatřeními proti COVID-19, která mezinárodní obchod se zvěřinou citelně zasáhla, nabízí od 1. května také přímo maloodběratelům prostřednictvím vlastní podnikové prodejní sítě za ceny okolo 104 korun za kilogram. Lokálně se prodejní ceny mírně liší, nejdražší je srnčí na Šumavě (115,– Kč/kg), nejlevněji jej pořídí obyvatelé z okolí Brd (98,– Kč/kg).
Srnčí z vlastních zvěřinových závodů VLS prodává v celých kusech, v srsti, bez hlavy a běhů. Prodej probíhá tak, že zájemce v rámci vybrané lokality kontaktuje zodpovědného pracovníka VLS, který zajistí samotnou realizaci poptávky. Kontakty, ceníky a další informace najdete na **www.vls.cz**.

Zvěř pochází z lokalit, kde unikátní a čistá příroda zaručuje vysokou kvalitu masa. Jakost a nezávadnost je kontrolována vojenským veterinárním lékařem nebo proškolenou osobou. „Jde o absolutní BIO kvalitu ze své podstaty. Stejným způsobem letos zkusíme zájemcům nabídnout v rámci pozdějších termínů odlovu také další druhy zvěřiny – dančí a jelení," doplnil výrobní náměstek VLS Ondřej Vybíral.

Manuál profesionálního vojáka

Vyrábíme účinnou dezinfekci

Světová zdravotnická organizace (WHO) zveřejnila návod na výrobu dezinfekce. Podívejme se, jak se vyrábí dezinfekční prostředky, které ochrání před nákazou onemocněním COVID-19. Návod je určen k výrobě jednoho litru dezinfekce.
Suroviny neseženete většinou na jednom místě, ale měli by je mít v obchodech, které jsou i při karanténě otevřené. Zejména pak lékárny a drogerie. Samozřejmě lze využít i zásilkových obchodů a koupit již hotovou dezinfekci, ale ta je obvykle výrazně dražší.

Co budete potřebovat
– čistý alkohol: tedy 96% etanol nebo 99,8% isopropylalkohol (koupíte právě v drogerii, prodejně barev a laků)
– 3% peroxid vodíku (koupíte v lékárně)
– 98% glycerol (možná ho znáte pod označením glycerin a k dostání je v lékárně)
– sterilovanou nebo převařenou vodu
– čistou a vyvařenou nádobu s uzávěrem
– odměrku, injekční stříkačku (když nemáte, lze i bez ní, ale ulehčí práci)

Jak na výrobu gelu?
833 ml alkoholu (nebo 752 ml isopropylalkoholu) nalijte do nejméně litrové nádoby. Pomalu k němu přimíchejte 42 ml peroxidu vodíku a dobře je spolu promíchejte. Přidejte 15 ml glycerolu – na to je právě lepší použít injekční stříkačku, protože je velmi hustý a bez ní není snadné tuto dávku odměřit. Směs dolijte převařenou vodou do litru, nádobu uzavřete a velmi dobře promíchejte. V tuto chvíli můžete přelít do menších lahviček, které lze

nosit s sebou. Roztok by se měl nechat tři dny odstát, ale v případě nutné potřeby funguje i hned. Pokud neseženete glycerol, který směs zhutní, nic se neděje, roztok pouze nebude mít ideální konzistenci.

TIP na vylepšení: do smíchané látky lze přidat Tee Tree olej (Melaleuca alternifolia – australský čajovník), který zvýší účinnost, jde o přírodní antiseptikum a směs i provoní. Na jeden litr stačí zhruba 50 kapek.

Text a foto: Michal Voska

Vyzkoušej svůj **postřeh**

Naleznete pět rozdílů na fotografii vozu Tatra T-815 vykládající náklad z letounu Ruslan?

Obří Ruslan přepravil z čínského Šen-čenu zdravotnický materiál do Pardubic už několikrát. Vykládku a převoz do skladu Ministerstva vnitra v nedalekém Opočínku zabezpečili ve spolupráci s dalšími složkami pardubičtí logistici. Celkem se zatím jedná o stovky tun zdravotnického materiálu včetně milionů roušek a respirátorů. Vyjma úsilí vojáků při vykládce více než 130 palet, což stovce z nich zabralo zhruba tři hodiny, se nesmí zapomínat ani na spolehlivou techniku v podobě vozů Tatra T-815, kterých má armáda stovky v několika provedeních, často jako nosič kontejnerů a kontejnerových plošin. Tatry provází armádu od nepaměti. Slouží spolehlivě po celém světě, například v Afghánistánu, kde převáží materiál na základnách, ale dříve také sloužila její upravená, balisticky zodolněná verze SOT v provincii Hilmand ve službách tehdejší jednotky Vojenské policie SOG.

Připravil: Michal Voska

Rozdíly: *chybí SPZ, světlomet, majáček, cedule na kontejneru a motor letounu Ruslan*

RECENZE

Bitva u Midway

Koprodukce USA / Čína ▌ Premiéra konec roku 2019 ▌ Délka 138 minut

Bitva o/u Midway už byla v historii zfilmována minimálně jednou (v roce 1976 s Charltonem Hestonem a Henrym Fondou v hlavních rolích). Nejnovější zpracování dostal na starost proslulý megaloman Roland Emmerich (Den nezávislosti, Patriot, Godzilla). Líčí příběh příslušníků amerického námořnictva a letectva v bitvě u Midway, která znamenala zlom na pacifickém bojišti druhé světové války. Hvězdně obsazený film (Luke Evans, Woody Harrelson, Patrick Wilson, Ed Skrein, Aaron Eckhart, Nick Jonas a další) působivě ukáže nejen pozadí konfliktu, ale zejména bitvu samotnou, která doposud nikdy nebyla natočena tak velkolepě. Zároveň nám jednu z rozhodujících námořních bitev druhé světové války přiblíží i z pohledu japonské armádní elity. Film je z velké části natáčen před takzvaným zeleným plátnem, což ne každému může s ohledem na triky a speciální efekty vyhovovat. I přes megalomanské počínání, kterým je Emmerich proslulý, byl rozpočet filmu údajně pouhých sto milionů dolarů. Nejlépe (nejpůsobivěji a nejnapínavěji) fungují pasáže, v nichž se stíhací piloti ve svých letounech řítí střemhlav dolů na nepřátelské lodě, aby na ně svrhli bombu. Za zmínku také stojí, že i když je film nahlížen z pohledu Američanů, japonská strana není nikterak démonizována, takže snímek v tomto ohledu nepůsobí hloupě a nevhodně jednostranně. Hodnocení ČSFD 67 %.

Připravil: Michal Voska

Letouny CASA C-295M již deset let ve službách Vzdušných sil Armády České republiky

Našly si **své místo**

První letoun CASA C-295M v barvách Vzdušných sil Armády České republiky dosedl na letiště Praha-Kbely 10. ledna 2010. Do té doby byl nosným transportním letounem české armády ruský stroj Antonov An-26. Stroj spolehlivý, odolný a relativně nenáročný na údržbu. V porovnání se současnou generací transportních strojů tyto letouny ale přesto v řadě oblastí zaostávaly. Téhož roku dorazily postupně další tři stroje a díky flotile čtyř nových letounů CASA mohla 24. základna dopravního letectva Praha-Kbely plnit celou škálu nových úkolů.

Spolu s novými letouny získalo letectvo i doplňkovou výbavu umožňující použít ji k různým typům letů. V interiéru je možné kromě přepravy nákladu umístit také podélné lavice pro 69 vojáků, sedadla pro 46 cestujících a případně i lehátka pro lehce raněné nebo dvě jednotky intenzivní péče PTU (Patient Transport Unit) pro těžce raněné nebo nemocné pacienty.

Od přepravy koní k taktice

Přeprava koní z České republiky do Mongolska. Celá trať měřila více než 5 800 kilometrů a personál cestu zvládl bez sebemenšího zaváhání. Právě pro letecký personál to byla zcela nová věc. Znamenalo to pro ně vyřešit do té doby nepoznané požadavky související s přepravou živých zvířat na tak velkou vzdálenost. Způsob přepravy zvládla i přepravovaná zvířata, proto bylo rozhodnuto v úspěšné spolupráci pokračovat a děje se tak dodnes.

Jakmile příslušníci 24. základny dopravního letectva získali dostatečné zkušenosti s typem letounu C-295M v rámci letecké přepravy, přikročili k obnovení taktického výcviku. Jedním z důležitých kroků se stalo zapojení do několika specializovaných mezinárodních cvičení zaměřených na transportní letectvo. Tím prvním bylo EATT 2012 (European Air Transport Training), které se konalo ve španělské Zaragoze. Hlavním organizátorem byla Evropská obranná agentura EDA (European Defence Agency), která si dala v rámci konceptu „Pooling and Sharing“ za cíl vybudovat v Evropě specializovanou školu pro taktický výcvik transportního letectva EATTC (European Advanced Airlift Tactics Training Course).

Hlavním úkolem cvičení bylo porovnat taktické postupy a schopnosti jednotlivých účastníků a ověřit interoperabilitu různých typů transportních letounů.

„Taktické létání zahrnuje lety převážně v malých výškách zhruba 150–300 metrů nad terénem,“ říká jeden z prvních pilotů letounů CASA, dnes podplukovník Miloš Domin, který na těchto strojích dosud létá. „Posádky nacvičují například vzdušné výsadky, průlet nad územím pokrytém protivzdušnou obranou protivníka či vzlety a přistání na nezpevněných provizorních letištních plochách.“

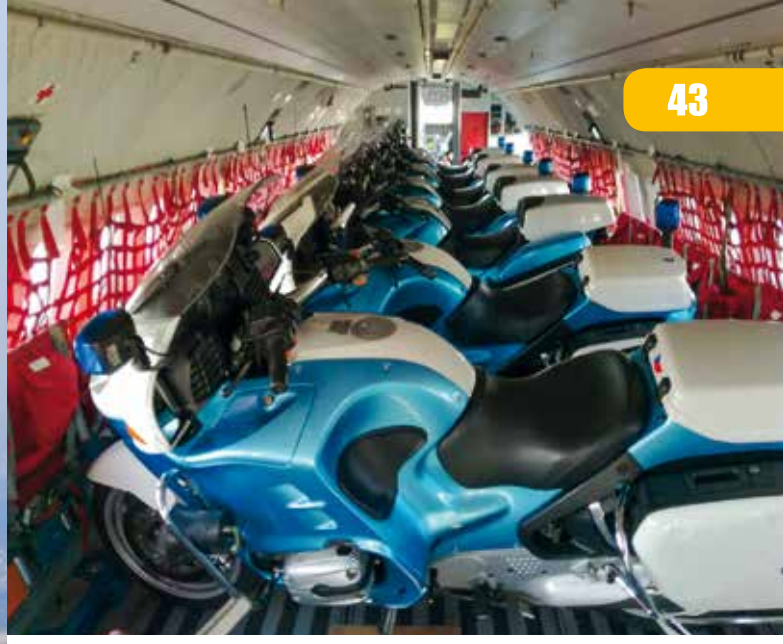

Výcvik pokračuje kontinuálně nejen v zahraničí, ale i v rámci domácích aktivit, přičemž posádky letounů C-295M získaly také schopnost létat s brýlemi nočního vidění NVG (Night Vision Goggles).

První zahraniční mise – Sinaj

Nové operační schopnosti se staly klíčovým předpokladem pro první zahraniční vojenskou misi českých letounů C-295M. Česká vláda návrh na jejich vyslání schválila v říjnu 2013 a místem jejich nasazení se stal Sinajský poloostrov.

Český letoun spolu s 13 příslušníky letového a pozemního personálu odlétl ze Kbel na Sinaj začátkem listopadu 2013. První základnou se stal tzv. North Camp, který byl vybudován u města El Gorah na severu Sinajského poloostrova v blízkosti pásma Gazy. Pro organizaci MFO (Multinational Force and Observes), která působí mimo rámec OSN, se stala letecká jednotka cennou posilou. Kromě standardní letecké přepravy osob a materiálu, odehrávající se především mezi North Campem, egyptskou Káhirou a Šarm aš-Šajchem a izraelským Tel Avivem, se jednalo především o přepravu raněných a nemocných a v neposlední řadě také o pravidelné monitorovací lety s mezinárodními pozorovateli na palubě.

„Pro posádky představovala a dodnes představuje mise od počátku velkou výzvu. Personál se musel vyrovnat s odlišnými provozními postupy v daném vzdušném prostoru," vzpomíná pilot. „Složitější byla i navigace nad často jednotvárným terénem a samozřejmě jsme se všichni museli poprat s náročnými klimatickými podmínkami. Je nutné si uvědomit, že jsme působili v oblasti s nestabilní bezpečnostní situací, v jejímž důsledku se nakonec letecká jednotka přesunula na bezpečnější letiště Šarm aš-Šajch."

Za sedm let působení příslušníků 24. základny dopravního letectva na Sinajském poloostrově letoun CASA přepravil 57 441 cestujících a více než 1 500 tun nákladu. Letci nalétali přes 3 500 hodin. Česká jednotka se s jedním letounem CASA C-295M na Sinaji natolik osvědčila, že vedení MFO požádalo o její další působení. Z původně plánovaného ročního nasazení se nakonec stala dlouhodobá mise.

Humanitární pomoc, přeprava raněných

Své schopnosti kbelské posádky letounu CASA prokazují i v misích MEDEVAC. Díky integraci komplexního zdravotnického vybavení včetně jednotky intenzivní péče PTU umožňují komfortnější, a především bezpečnější přepravu nemocných a zraněných. Pacienty navíc nejsou jen příslušníci ozbrojených sil, ale nezřídka také civilní osoby. Do ukrajinské metropole Kyjev přepravil letoun desetičlenný tým vojenských lékařů a zdravotníků. Za zmínku stojí unikátní záchranný let se speciálním lékařským týmem ECMO, který přepravoval tříměsíční novorozeně v bezprostředním ohrožení života.

Do záplavami postiženého Íránu letoun CASA přepravil celkem 16 palet humanitární pomoci a v neposlední řadě ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví zabezpečoval přepravu zdravotního materiálu do syrského hlavního města Damašek.

V rámci transplantačního programu je letoun CASA využíván také pro přepravu orgánů ve spolupráci s Institutem klinické a experimentální medicíny.

Letouny CASA C-295M představují klíčový prvek v oblasti letecké přepravy. Za své desetileté působení přepravily přes 105 000 cestujících a téměř 3 500 tun nákladu materiálu. Jejich celkový nálet doposud činil 15 745 letových hodin a kbelské posádky se naučily používat všechny možnosti letounu na maximum. Není proto divu, že se Ministerstvo obrany rozhodlo rozšířit flotilu Vzdušných sil Armády ČR o další dva stroje tohoto typu.

Text: kpt. Zuzana Špačková,
foto: Jan Kouba a archiv mjr. Víta Maliny

Rukávové znaky

manuál
profesionálního vojáka

Na představení hodnostních systémů armád NATO jsme navázali dalším seriálem. V něm se po řadu měsíců zabýváme znaky útvarů a zařízení nejen AČR, ale celého resortu. Nově přinášíme i znaky zahraničních operací a misí.

Operace EUNAVFOR MED Sophia

Jedná se o vojenskou operaci Evropské unie, která je komplementární k dalším již probíhajícím misím (např. Triton, Poseidon) a iniciativám Evropské unie. Jejím cílem je rozbití operačního modelu převaděčů a obchodníků s lidmi ve Středomoří. Příslušníci Armády České republiky se podíleli především na plánování zdravotnické podpory pro příslušníky operace a na analýzách zdravotních rizik.

Mise UNDOF (The United Nations Disengagement Observer Force)

Mise byla ustanovena rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 350 ze dne 31. května 1974 jako prostředek k udržení míru mezi Izraelem a Sýrií, dohledu nad stažením izraelských a syrských sil a dohledu nad územím separace. První skupina vojáků Armády ČR začala plnit operační úkol v prostoru nasazení v červenci 2015.

Strážní roty AČR Bagrám

Strážní roty AČR působily ve prospěch operace RS (Resolute Support). Jejich úkolem bylo provádění kontroly vnějšího perimetru a bezpečnostní zóny základny Bagrám. Spolu s americkými, gruzínskými a afghánskými partnery se podílely na ochraně a obraně této základny. Zaměřovaly se na zamezení nepřátelských aktivit namířených právě proti spojeneckým jednotkám. Plnění tohoto úkolu ukončila letos v březnu poslední 13. SR BAF.

Mise MINUSMA

Úkolem této stabilizační mise OSN v Mali bylo zajištění bezpečnosti a vytvoření podmínek pro další humanitární a politickou asistenci malijské vládě. Úkolové uskupení našich speciálních sil v počtu do 25 osob bylo do této operace vysláno v roce 2015. Plnilo úkoly plného spektra speciálních operací ve prospěch velitele operace MINUSMA.

Četní úkolové uskupení Lotyšsko

Jednotky Armády ČR působí v Pobaltí v rámci Alianční předsunuté přítomnosti eFP (enhanced Forward Presence). Jsou nasazeni v Lotyšsku společně se zástupci dalších osmi států pod vedením Kanady od června 2018. Od ledna 2020 působí v Lotyšsku 4. úkolové uskupení, jehož jádro tvoří příslušníci minometné čety 42. mechanizovaného praporu v celkovém počtu do 55 osob.

Operace Inherent Resolve (OIR)

Mise OIR je zaměřena na vytvoření výcvikových jednotek na území Iráku. Ty mají přispět k stabilizaci situace v této zemi. Česká republika se do této mise zapojila výcvikovou jednotkou chemického vojska, výcvikovou jednotkou Vojenské policie a zastoupením na velitelstvích misí OIR a NMI v Bagdádu, Al-Taji a Kuvajtu. Tyto složky logisticky a administrativně zastřešuje Úkolové uskupení AČR Irák.

Připravil: Vladimír Marek

Interní komunikační portál

www.ikp.army.cz

Mimořádná opatření k prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem SARS-CoV-2 se dotkla většiny vojáků. Mnozí z nich se osobně účastnili a dále se podílí na zabezpečení realizace krizových opatření. To se také odrazilo v dotazech uživatelů našeho portálu. Některé se týkaly nepřetržitého vojenského nasazení vojáků v rámci plnění úkolů souvisejících s nouzovým stavem.

Dotaz:
Může být vojákovi bezprostředně po ukončení nepřetržitého vojenského nasazení nařízen výkon služby např. z důvodu ošetření výzbroje a techniky použité při nepřetržitém vojenském nasazení?

Odpověď:
Po ukončení nepřetržitého vojenského nasazení nelze vojákovi nařídit výkon služby navazující bezprostředně na nepřetržité vojenské nasazení (zkrátit nepřetržitý odpočinek před nástupem do následující služby), snad vyjma případů bezprostředně navazujícího dalšího nepřetržitého vojenského nasazení nebo intenzivního či nepřetržitého vojenského výcviku.

Ošetření výzbroje a techniky použité při nepřetržitém vojenském nasazení je ale zjevně plnění úkolů přímo souvisejících s úkoly, z jejichž důvodu bylo nepřetržité vojenské nasazení vojákům určeno. Mělo by být tedy jeho součástí.

Pokud to tak provést nelze, je nutné použít na plnění uvedených úkolů jiné vojáky.

V případě vojáků, jimž právě skončilo nepřetržité vojenské nasazení, nelze využít ani ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, o službě konané nad základní týdenní dobu služby.

Dotaz:
Má voják nárok na náhradní volno podle § 29 odst. 3 zákona o vojácích z povolání za výkon služby v nepřetržitém vojenském nasazení v době svátků?

Odpověď:
V případě nepřetržitého vojenského nasazení je aplikace ustanovení o službě konané nad základní týdenní dobu služby (§ 29 zákona o vojácích z povolání) vyloučena ustanovením § 31b odst. 2 zákona o vojácích z povolání. Proto po dobu nepřetržitého vojenského nasazení nemůže za službu konanou ve svátek vzniknout nárok na náhradní volno.

Redakce IKP

V příštím čísle se podíváme na další zajímavosti z provozu portálu

A report

Vydává MO ČR
Odbor komunikace
Tychonova 1, 160 01 Praha 6
IČO 60162694
www.army.cz

Redakce
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
Telefony: 973 215 542
Fax: 973 215 933
E-mail: areport@centrum.cz

Šéfredaktor: Vladimír Marek

Grafická úprava: Milan Syrový

Jazyková korektura: Tomáš Xaver, Kamil Novák

V jednotkách ozbrojených sil rozšiřuje
VHÚ Praha – produkční oddělení
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
Oľga Endlová, tel. 973 215 563

Tisk: Czech Print Center, a. s.

Číslo indexu: 45 011
ISSN 1211-801X
Evidenční číslo: MK ČR E 5254

Uzávěrka čísla: 15. 4. 2020
Toto číslo vyšlo dne: 4. 5. 2020

Foto na titulní straně: Jana Deckerová

kontakty do redakce

Vladimír Marek (šéfredaktor)
telefon: 973 215 648
mobil: 724 033 410
e-mail: v.mare@post.cz

Jana Deckerová (redaktorka)
telefon: 973 215 549
mobil: 606 604 733
e-mail: jana.deckerova@email.cz

Michal Voska (redaktor)
telefon: 973 215 868
mobil: 724 850 598
e-mail: voska.m@seznam.cz

Milan Syrový (grafik)
telefon: 973 215 558
e-mail: grafika.syrovy@gmail.com

Jan Kouba (fotograf)
telefon: 973 215 664
mobil: 606 674 257
e-mail: foto.kouba@volny.cz

Elektronická podoba A reportu
je umístěna na **www.army.cz**

13. strážní rota BAF se vrátila

Ve čtvrtek 17. dubna na letišti v Pardubicích přistál první ze tří letounů An-124 Ruslan, který v rámci projektu strategické přepravy SALIS přepravil materiál 13. strážní roty BAF. Ta posledním březnovým dnem ukončila svůj operační úkol v rámci zahraniční operace Resolute Support v Afghánistánu.

Jednotka působila v Afghánistánu od října loňského roku. Jejím úkolem byla kontrola vnějšího perimetru bezpečnostní zóny základny Bagrám a její ochrana a obrana. Tento úkol vojáci plnili zejména patrolováním ve vozidlech s komplexní podporou včetně taktického bezpilotního letounu ScanEagle. V jednotlivých rotacích se zde vystřídalo od října 2013 na 2 000 vojáků.
Na základě požadavků Severoatlantické aliance byla posílena česká přítomnost v Afghánistánu polním chirurgickým týmem v sestavě polní nemocnice na základně v Kábulu. Jednotka podpory a vlivu, která zabezpečuje výcvik a mentorování afghánských ozbrojených sil, se rozrostla o jednotku s bezpilotním prostředkem ScanEagle, která doposud působila ve prospěch právě rotující strážní roty.

Text a foto: plk. Magdalena Dvořáková

Od závěrečných dnů druhé světové války uplynulo 75 let, do tohoto posledního dějství bojů se zapojili i českoslovenští vojáci

75 let od konce 2. světové války

Na jaře roku 1945 bylo i příslušníkům Československé obrněné brigády obléhajícím francouzský přístav Dunkerque stále jasnější, že se blíží definitivní konec války a s ním i osvobození vlasti. Tomu odpovídaly i požadavky na stažení této jednotky od Dunkerque a její začlenění do spojeneckých sil směřujících k československým hranicím.

Místo brigády jen oddíl

Spojenecké velení těmto návrhům ale nebylo příliš nakloněno. Zpočátku proti nasazení naší brigády hovořila nejvíce nemožnost doplňovat případné ztráty vycvičenými zálohami. Později velitelství argumentovalo především nekompatibilitou našich jednotek, vyzbrojených britskou technikou, s americkou 3. armádou, která se blížila k hranicím naší země. Odvolávalo se na komplikace, s nimiž by bylo spojené logistické zajištění brigády. S přibývajícím časem se ukazovalo, že německý odpor se nejspíše zhroutí dříve, než se původně předpokládalo. S tím bylo spojeno

další riziko. A sice, že konec války by nejspíše zastihl naši brigádu někde na cestě v Německu, které v té době připomínalo všechno možné, jen ne snadno průjezdnou zemi.

Německý protiútok

Aby toho nebylo málo, Němci z obklíčeného Dunkerque podnikli 10. dubna dlouho připravovaný útok na nedostatečně vycvičené francouzské jednotky v oblasti, kterou tvořil opěrný bod v podobě továrny Filature a okolní farmy. Němce k tomuto zoufalému výpadu v závěrečné fázi války nejspíš přiměl hlad. Směřoval totiž na zásoby naší brigády. Dvě německé roty útočící bez dělostřelecké podpory velice rychle překonaly obranu a zajaly téměř celou francouzskou rotu bránící tento úsek. Také další cíl útoku na farmy Delabaere, Enfants Dekeister a Vermersch, nacházející se jižně od továrny, byl pro Němce úspěšný. Otevřenou obranou postoupili podél kanálu do týlu francouzských jednotek. Třetí směr výpadu mířil na farmy severně od továrny. Útok vedený na farmu Codron Gaston se ale díky houževnatému odporu obránců podařilo odrazit. Přesto německé aktivity pokračovaly až do půli dubna. Tohle všechno přimělo spojenecké velení definitivně zapudit myšlenky na případné stažení československé obrněné brigády z této oblasti. Ukázalo se totiž, že obležené německé jednotky nejsou ani zdaleka tak vyčerpané a zdecimované, jak se původně předpokládalo. Nepomohla ani argumentace generála Sergěje Ingra u náčelníka britského imperiálního štábu polního maršála sira Alana Brooka směrnicí War Office z října roku 1943 o budoucím použití československého pozemního vojska na území naší vlasti.

Brigáda byla k neudržení

Když ale 18. dubna odvysílal rozhlas zprávu, že příslušníci průzkumné čety amerického 3. praporu 358. pluku překročili v šest hodin ráno v ašském výběžku československou státní hranici, opět to velice výrazně oživilo myšlenky na nasazení brigády při osvobozování naší vlasti.

Nakonec se podařilo domluvit alespoň jistý kompromis. O zformování tzv. kombinovaného oddílu o síle do 140 mužů, který by vyrazil směrem k našim hranicím, bylo s největší pravděpodobností rozhodnuto 21. dubna 1945.

Kombinovaný oddíl

O dva dny později se podařilo tento úkol naplnit. Spojenci byli v té době nad Dunkerquem naprostými pány ve vzduchu, a tak se logicky základem jednotky stala protiletadlová baterie s šesti kanony Bofors, kterou doplnila motočeta, družstvo obrněných vozidel Bren Carrier a několik vybraných příslušníků od dalších jednotek. Velitelem oddílu se stal podplukovník Alois Sítek. Následujícího dne vyrazil oddíl na cestu k americké 97. pěší divizi, do jejíž sestavy byl začleněn.

Projel Belgií, Lucemburskem, překročil německou hranici. Cesty byly zničené, průjezdy rozbombardovanými městy umožňovaly pouze buldozery. Problémy byly i s pohonnými hmotami. Oddíl přespával v bývalých kasárnách a v dalších opuštěných objektech.

V té době, konkrétně 29. dubna, učinil velitel naší obrněné brigády generál Alois Liška ještě poslední pokus o uvolnění československých vojáků. Ve dvě hodiny odpoledne odletěl z letiště Coxyde na velitelství 21. skupiny armád, aby osobně požádal polního maršála Montgomeryho o vystřídání brigády a její přesunutí na území Československa. I tentokrát ale neúspěšně.

Slavnostní překročení hranice

Když se konečně kombinovaný oddíl po všech útrapách dostal do blízkosti československých hranic, bylo potřeba vyřídit řadu formalit. A tak československá jednotka vstoupila na naše území až 1. května 1945 v deset hodin dopoledne.

Byl to historický okamžik. Českoslovenští vojáci se přesunuli po silnici ze Schirdingu do Pomezí nad Ohří. Přímo na hranici přijal podplukovník Sítek hlášení a pak pronesl k vojákům krátkou řeč. Na stožár byla vztyčena československá vlajka. Tomuto slavnostnímu aktu byli přítomni dokonce i američtí kameramani. Součástí kombinovaného oddílu byl také redaktor armádního deníku Naše noviny plukovník Václav Straka. „Krátce před touto cestou jsem si od Ladislava Sitenského koupil malý fotoaparát. Snažil jsem se tyto vzácné okamžiky zachytit. Byla však špatná světelnost, pršelo, a tak výsledek nebyl příliš dobrý."

Z Chebu si plukovník Straka po letech pamatoval především bílá prostěradla, která byla na znamení kapitulace vyvěšena ve většině oken měšťanských domů. „Ze všeho nejdříve jsme museli zajistit správu města. Už na území Německa v Bambergu jsme se setkali se skupinou osvobozených politických vězňů, z nichž mnozí byli bývalí důstojníci naší armády. Právě oni nám pomáhali s tímto úkolem," vzpomínal plukovník Václav Straka. „Neměli jsme příliš mnoho času, potřebovali jsme jet dál na Plzeň a na Prahu. A tak jsme museli z těchto vězňů zformovat i strážní jednotku."

V Chebu oddíl zrekvíroval muniční sklad a tiskárnu Egerzeintungu. Zůstal v ní starý německý tiskař, který již neměl sil na to, aby někam utíkal. Naši vojáci tiskárnu hned rozjeli. Nechali v ní vytisknout v několika jazycích legitimace, které potvrzovaly, že jejich nositel je pověřen tím a tím úkolem.

Oddíl zůstal v Kyšicích

Do Plzně dorazil kombinovaný oddíl oklikou přes německé území 7. května. V té době naši vojáci již věděli, že se v Praze bojuje. Velitel oddílu podplukovník Sítek nařídil, aby nesesedali z vozidel. Běžel na americké velitelství s tím, že okamžitě pojedou dál na Prahu. Dozvěděl se však, že i oni musí dodržet demarkační linii a že do Prahy nemohou. K jednotce se podplukovník Sítek vrátil s rozkazem, aby se muži ubytovali, ale stále byli připraveni k odjezdu. A šel dál jednat. Američany se mu však přesvědčit nepodařilo. A tak nakonec jednotka místo na Prahu odjela na druhou stranu do Kyšic. Nic na tom nezměnila ani skutečnost, že z Prahy přišel od Kultvašrova zástupce plukovníka gšt. Jana Heřmana fonogram naléhavě žádající pomoc naší jednotky.

„V okamžiku, kdy bylo zřejmé, že se kombinovaný oddíl přes demarkační linii nedostane, rozhodli jsme se společně s dalšími dvěma kolegy vyrazit přes demarkační linii na vlastní pěst. Byli jsme novináři, pro nás žádné rozdělení okupačních zón neplatilo," vzpomínal plukovník Václav Straka. „Dneska si uvědomuji, že to bylo spíše emotivní než rozumové rozhodnutí. Po cestě jsme projížděli kolem kolon po zuby ozbrojených Němců. Stačilo jen, aby některý z nich zmáčkl spoušť kulometu, a z nás nic nezbylo."

Do Prahy dorazili 9. května, tedy v době, kdy už bojovaly jen ojedinělé skupiny. O dva dny později se ještě jednou setkal s kombinovaným oddílem. Tomu se nakonec přece jenom podařilo proniknout do Prahy. Vojáci projeli Národní třídou přes Václavské náměstí, Ječnou ulici, Karlovo náměstí a nábřeží do Košíř, kde zaparkovali techniku. Příslušníci oddílu se ubytovali v domech a bytech u lidí. Už následujícího dne se však museli vrátit za demarkační linii zpět do západních Čech.

Bitva o barikády

Do bojů posledních dnů druhé světové války významně promluvila i série povstání na území protektorátu. Celonárodní povstání se začalo připravovat všemi složkami odboje již na počátku roku 1945. Mělo vytvořit podmínky pro rychlé osvobození Čech a Moravy, minimalizovat válečné škody a zamezit vyloupení československého průmyslu.

Nejvýznamnější bylo Pražské povstání. Podnětem pro nepokoje v Praze se stalo oznámení vydané 4. 5. 1945 protektorátní vládou o zrušení nařízení týkající se dvojjazyčného úřadování, dvojjazyčných nápisů a zákazu vyvěšování československých vlajek. Byl vydán pokyn, aby se na úředních budovách vyvěsily vlajky a úřadovalo se jen v českém jazyce. Na odstraňování německých symbolů reagovali němečtí vojáci v mnoha případech střelbou.

Povstání vypuklo za stavu, kdy se na území Čech a Moravy nacházela milionová Schörnerova armáda, která měla rozkaz udržet se v tomto prostoru co nejdéle. Zpočátku mělo

Pražské povstání

A fakta

Nejvýznamnější těžkou zbraní 1. čs. tankové brigády byly sovětský střední tank T-34 vyvinutý na přelomu 30. a 40. let minulého století. V době svého vzniku v roce 1940 patřil k nejlepším středním tankům na světě. V tomto případě se podařilo namíchat správnou kombinaci palebné síly, mobility, ochrany a robustnosti. Jeho rychlopalný tankový kanon ráže 76,2 mm poskytoval podstatně vyšší palebnou sílu než obdobné prostředky protivníka. Šikmé pancéřování bylo obtížné prorazit i tehdejšími nejmodernějšími protitankovými zbraněmi. Zásadní proměnou prošel tento tank v roce 1944 zavedením varianty T-34/85. Vylepšování výrobních metod rovněž umožnilo rychlejší a levnější produkci. Sovětský průmysl nakonec vyrobil více než 80 000 ks tanku T-34 všech variant.

Obrněný transportér Bren Carrier

A fakta

Bren Carrier byl nejrozšířenější britský obrněný transportér. Dokázal přepravovat pět mužů nejvyšší rychlostí kolem 50 km/h. Vozidlo mohlo být vyzbrojeno kulometem Bren, případně Vickers. Hlavní využití toto vozidlo našlo u průzkumných jednotek. Celkově bylo vyrobeno přes 35 000 těchto vozidel. Tyto obrněné transportéry měla ve výzbroji jak Československá samostatná obrněná brigáda na západě, tak i 1. československý armádní sbor na východě. Ve výzbroji ho měl i kombinovaný oddíl, který poblíž Chebu překročil československé hranice.

podobu protinacistické demonstrace, posléze však přerostlo v ozbrojený odpor. Nejtěžší boje se v této počáteční fázi vedly o pražský rozhlas.

Do čela povstání se postavil legionář a prvorepublikový generál Karel Kutlvašr. Z prvorepublikové armády se do velení jednotlivých jednotek zapojila celá řada vojáků a důstojníků. Významná byla i pomoc příslušníků tzv. vládního vojska. Výzbroj povstalců tvořily převážně ukořistěné lehké zbraně, především pušky, lehké kulomety, granáty a pancéřové pěsti. Všem bylo jasné, že pokud Němci přisunou početné jednotky z venkova, povstání zadusí hned v jeho počátcích. Proto již v noci z 5. na 6. května vyrostlo v Praze téměř dva tisíce barikád. Naštěstí již v noci na 6. května přišli na pomoc povstalcům vlasovci, kteří byli vyzbrojeni i těžkou technikou.

Pro zajištění spojení povstalců s londýnskou vládou byla do Prahy přesunuta výsadková skupina Platinum. Ta původně působila v prostoru Velké Bíteše, kde měla zajišťovat příjem zbraní z Velké Británie. K tomuto účelu měla k dispozici přístroj na navádění letadel. Kapitán Jaromír Nechanský a četař Jaroslav Klemeš se přepravili do Prahy i s osobními zbraněmi, vysílačkou a dalším vybavením. „Měli jsme falešné doklady. Během cesty nás několikrát kontrolovali, naštěstí naše zbraně ani vysílačku nenašli," líčil dramatické chvíle četař a pozdější generál Klemeš. Z koupelny bytu v Kobylisích odeslal do Londýna kolem stovky depeší. Spojení pro Českou národní radu zajišťoval po celou dobu povstání.

Situace povstalců se stala kritická v časných ranních hodinách 8. května. V té době již vlasovci po nezdaru jednání s Českou národní radou definitivně ustoupili ze svých pozic a Němci zahájili mohutný útok na Prahu za použití tanků a pěchoty. Staroměstská radnice hořela. Pokračovaly masakry českých civilistů. Na mnoha místech ve městě zuřily prudké boje. Generálu Kutlvašrovi se společně s představiteli České národní rady podařilo v odpoledních hodinách dojednat podmínky kapitulace německých jednotek v Praze výměnou za jejich volný průjezd městem do amerického zajetí. Následující den kolem třetí hodiny ráno dorazily do Prahy první sovětské tanky, které se střetly s německými jednotkami, jež nestačily včas ustoupit na západ.

Přesná čísla povstalců, kteří padli během čtyřdenních bojů, se doposud nepodařilo zjistit. Uvádí se ale, že jich mohly být téměř tři tisíce.

A fakta

Jedním z těch, kdo dorazili ráno 10. května 1945 na Hradčanské náměstí, byl Karel Šerák. Narodil se v roce 1923 v Českém Boratíně na Volyni a chtěl se vyučit zámečníkem, ale školu nedokončil. Počátkem roku 1944 tuto oblast osvobodila Rudá armáda. Koncem března 1944 spolu se svým otcem a bratrem vstoupil v Rovně do vznikajícího 1. čs. armádního sboru v SSSR. Prošel výcvikem v Rovně, Kivercích a v Rusově. Následně se jako velitel tanku 3. tankového praporu Richarda Tesaříka účastnil osvobozovacích bojů na Dukle, v Zyndranowé, u Jasla, Albertovce u Opavy a v Ostravě. Dva ze tří jeho tanků byly zničeny a s posledním z nich s č. 603 dojel 10. května 1945 do Prahy až na Hradčanské náměstí. Prahu tehdy viděl poprvé v životě.

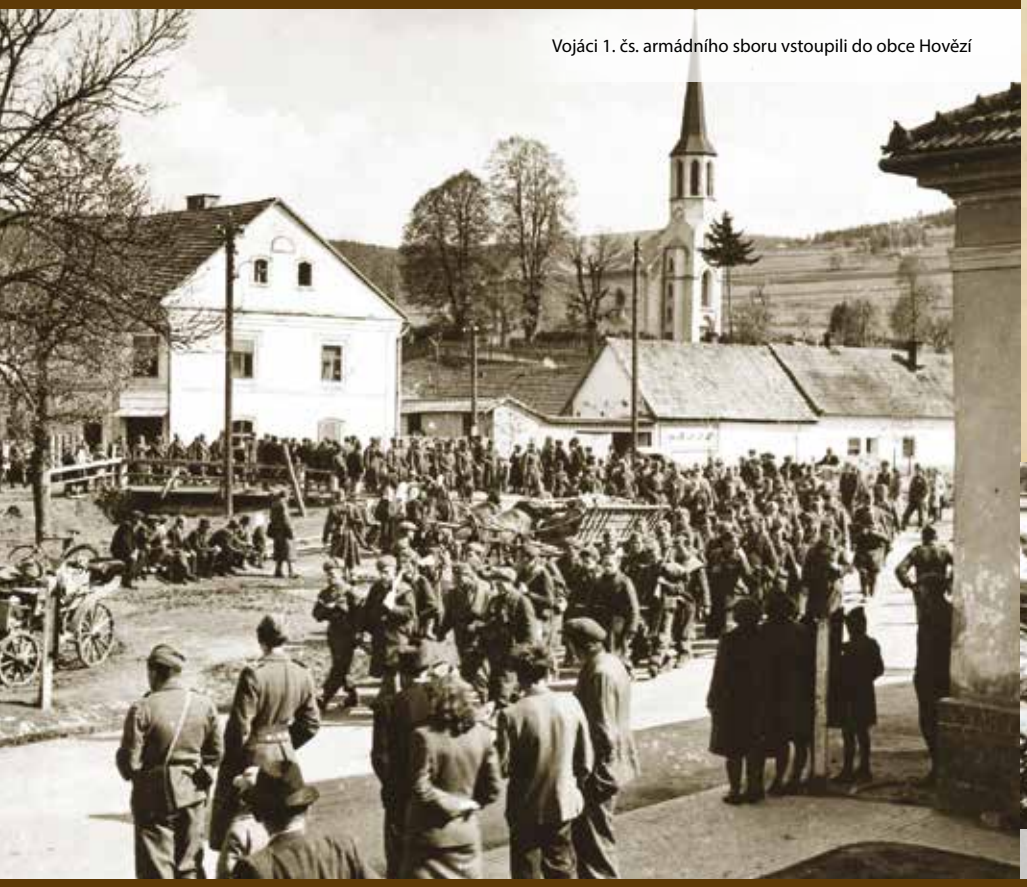

Vojáci 1. čs. armádního sboru vstoupili do obce Hovězí

Rychlá skupina od východu

Také jednotky 1. čs. armádního sboru v SSSR zasáhly do bojů posledních dnů války. Po těžkých střetnutích na slovenském území se jeho jednotkám podařilo 3. května 1945 probít na Moravu. Hned následujícího dne osvobodily Vsetín. O dva dny později následoval Fryštát, poté vstoupily jednotky 1. brigády do Holešova. Směrem na západ se probíjela i 4. brigáda. Ta zlomila odpor nepřítele v Bystřici pod Hostýnem a postupovala směrem na Přerov. Ráno 7. května došlo k tvrdým bojům o obec Břest.

Tanková brigáda byla již v březnu 1945 vyjmuta ze sboru a přesunuta do Polska k jednotkám vyčleněným pro potřeby Ostravsko-opavské operace. Koncem dubna se jí společně se sovětskými jednotkami podařilo osvobodit Ostravu. Následně brigáda postupovala směrem na Olomouc. Její jednotky osvobodily 4. května Libavou, 6. května pronikly k Fulneku, 7. května se jim otevřela přímá cesta na Olomouc. Poslední souboj s německými jednotkami svedly 8. května u Litovle. Tam je zastihl rozkaz, že musí okamžitě vyrazit na pomoc Praze. Za tímto účelem byla vytvořena rychlá skupina sovětské 38. armády. Její součástí byli i českoslovenští tankisté a průzkumníci. Sbor za tímto účelem sestavil motorizovanou skupinu a zvláštní oddíl. Jeho úkolem bylo zajistit Pražský hrad a připravit ho na příjezd prezidenta Beneše.

Průzkumníci dorazili do Prahy již 9. května. O den později dosáhly tohoto cíle i československé tanky. Ze všeho nejdříve se objevily v pražské Hostivaři. V deset hodin ráno pak zastavily na Hradčanském náměstí.

Text: Vladimír Marek, foto: VÚA-VHA

1. prapor vládního vojska v Pražském povstání

AEROMOBILNÍ OPERACE

SLUŽBA U JEDINÉHO VÝSADKOVÉHO PRAPORU AČR

43.VÝSADKOVÝ PRAPOR CHRUDIM

ATRAKTIVNÍ VÝCVIK A PRESTIŽNÍ KURZY

PRÁVO HRDĚ NOSIT ČERVENÝ BARET

ZAHRANIČNÍ OPERACE

CZ VÝSADKOVÝ PRAPOR 71

POŽADUJEME:

ZDRAVOTNÍ KLASIFIKACI A+
ČISTÝ TRESTNÍ REJSTŘÍK
PSYCHICKOU A FYZICKOU ODOLNOST
VYSOKOU MOTIVACI
ODVAHU A ČEST

NABÍZÍME:

VÝSADKOVÉ A JINÉ PŘÍPLATKY
SLUŽBA V MOTIVOVANÉM KOLEKTIVU
PREVENTIVNÍ REHABILITACE
ZVYŠOVÁNÍ FYZICKÉ ZDATNOSTI
PROFESNÍ ROZVOJ A RŮST
MEZINÁRODNÍ CVIČENÍ A SOUTĚŽE
SOUČINNOST S LETECTVEM
A DALŠÍ BENEFITY

VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ

2. - 4. ČERVNA 2020
16. - 18. ČERVNA 2020

KONTAKTUJ NÁS NA INFO@43VPR.CZ WWW.43VPR.CZ

DALŠÍ INFO NA FB, WIKI A YOUTUBE: „43.VÝSADKOVÝ PRAPOR CHRUDIM"